

Protest tegen vestigingsswet Studenten Geneeskunde boos

Afgelopen woensdag werd er in Gent en Leuven door een driehonderdtal geneeskundestudenten geprotesteerd. Oorzaak zijn de verregaande voorbereidingen van ministers Moureaux en Onkelinx die er al een half jaar lang op zinspelen om op een of andere manier het overaanbod aan artsen in te dijken. Een van de mogelijkheden is een vestigingsswet.

De artsenproblematiek bestaat al langer dan vandaag. De problematiek is zonder meer te kaderen in de algemene malaise in de gezondheidssector. Als een van de oplossingen voor de geldopslorpende sector werd al gauw een halt aan het overaanbod van artsen in België voorgesteld. Door een teveel aan artsen zouden de algemene kosten in de gezondheidssector in belangrijke mate gestegen zijn en een stijgend aantal artsen zou 'zwart zaad' zien. Vorig jaar werd in Veto aangetoond dat deze laatste konstatie wel enigszins gerelativeerd moest worden en dat de lage-inkomensgrens van minder dan 35.000 frank per maand bij artsen na 18 maanden werken niet veel meer dan 13 procent bedroeg, wat in vergelijking met andere universitaire afgeestudeerden nog niet zo dramatisch is.

Elimineren

In het kader van de Europese eenmaking werden in feite de eerste stappen ondernomen die op nationaal niveau zouden leiden tot (nieuwe) discussies over de inperking van het artsenaanbod. Zo werd in een rapport van een Europese commissie van 14 februari 1990, naast een aantal voorstellen tot gelijkstelling van de diploma's op Europees niveau, nadruk gelegd op het belang van de praktijkervaring van de kandidaat-arts en van de (beginnende) arts. Daarom wordt er expliciet gepleit voor een strengere selectie en een reductie van het aantal geneesheren in Europa: "De selectie verbeteren komt neer op een beter gebruik van de reeds bestaande pedagogische middelen en dus op een verbetering van de opleiding. Dat heeft in eerste instantie te maken met het verband tussen het aantal studenten en een optimaal gebruik van de middelen, voorts heeft dat te maken met de rechtzetting van het onderwijs op het hoogste niveau door het elimineren (sic) van de zwaksten."

Met een dergelijke economische visie was het hek meteen van de dam om ook in België van wal te steken met een strengere selectie en om de

artsentoevoer in België in te dijken. Uit hetzelfde rapport en uit gelijkaardige rapporten bleek België op Europees niveau immers bovenaan te zitten zowel wat betreft het aantal kandidaat-artsen als het aantal artsen per inwoner; respectievelijk 1 eerstejaars student geneeskunde per 5.236 inwoners op een Europees gemiddelde van 1 per 11.039 en een Europese richtlijn van 1 per 15.000. België telt 1 arts per 298 inwoners op een gemiddelde van 391. Ook op de chronologische as blijkt een 'onevenwicht'. Sinds 1951 is het aantal inwoners per arts serieus verminderd. Het aantal inwoners per arts ging van 1002 in 1951 naar 294 in 1991.

Probleem bij dergelijke statistieken is dat het kwantitatieve primeert en dat ze dus ons niets vertellen over de kwaliteit van de gezondheidszorg die aangeboden wordt, noch over de noden die er zijn of zullen zijn. Zo merkt Johan Vande Paer van Geneeskunde voor het Volk terecht op dat de vergrijzing van de bevolking zeer waarschijnlijk de noden naar een beter en meer uitgebouwd gezondheidsbeleid zal vergroten.

Spektakulair

Toch is de regering in België geleidelijk aan meer beginnen denken aan een inperking van het aantal artsen. Onder druk van de Europese Gemeenschap, zoals we al zeiden, maar ook onder druk van de omliggende landen en meer bepaald van Nederland waar wel een beperking bestaat, zodat niet-uitverkorenen hun kans wagen in België. Ook nog, onrechtstreeks, onder druk van de besparingen volgens die logica dat meer artsen het doktersbezoek en de geneesmiddelenconsumptie doen stijgen. Daar draagt de Staat dan de kosten voor.

Merkw aardig genoeg duiden de cijfers in de jaren 1982-1991 niet op een spectaculaire verhoging van het doktersbezoek, rekening houdend met de vergrijzing van de bevolking; ze is gestegen van 5,1 huisartsenraadplegingen per jaar naar 5,6. De stijgende

vervolg op pag. 3

"Radikaal vernieuwend is de VLD natuurlijk nauwelijks", aldus De Clercq.

(foto Karel De Weerd)

Professor De Clercq over liberalisme en verruiming Eigenlijk zijn er veel te weinig De Grauwes

Woensdag organiseert Politika een ideologisch debat rond de verruimingsoperatie van Verhofstadt. Om de VLD, de Vlaamse Liberale Democraten, vooraf al in een ruimer kader te kunnen plaatsen, sprak Veto met een van de gasten: professor B.J. De Clercq, hoogleraar aan de Faculteit Sociale Wetenschappen, afdeling Politieke en Sociale Theorien.

Veto: De vernieuwde liberale partij VLD spreekt van een radikaal vernieuwend programma dat afrekent met verouderde denkbeelden. Volgens hen zijn deze immers ideologische ballast uit de negentiende eeuw. Geldt dit dan ook niet voor het liberalisme?

De Clercq: "Het kan in elk geval als een verdienste beschouwd worden dat de VLD een aantal maatschappelijke thema's opnieuw naar voren gebracht heeft zodat ook de andere politieke families genoodzaakt worden zich erover te bezinnen. Radikaal vernieuwend is dat natuurlijk allesbehalve, want men grijpt gewoon terug naar de klassieke liberale traditie. Die wordt dan wat sloganesk verpakt, wat moeilijk anders kan als je de massa wilt bespelen. Nieuw is het 'Burgermanifest' dus niet."

Veto: Professor De Grauwe, een notoir VLD'er, stelt dat het liberalisme in Vlaanderen door een meerderheid gedragen wordt. Zijn partij noemt zich 'de partij van de burger'. Gaat het hier dan inderdaad over alle burgers?

De Clercq: "Historisch werd het liberalisme gedragen door de emancipatie van de burger: de burgerlijke maatschappij kwam tot zelfstandigheid tegenover het absolute staatsgezag. Maar men kan vandaag, misschien meer dan ooit, onderscheid maken tussen twee invullingen van die term. Enerzijds is er de 'bourgeois' in de louter beschrijvende betekenis van het woord als de zelfstandige die over genoeg middelen beschikt om inderdaad voor zichzelf te kunnen zorgen. De term van de Franse revolutie daarentegen, die een liberale revolutie was, is 'citoyen'. En dat slaat dan op alle leden van de maatschappij,

inclusief de meest marginalen." «Ik geloof dan niet dat de meerderheid van de Vlamingen liberaal denkt, wel dat ze op een liberale manier reageren. Dat is bijvoorbeeld het geval bij belastingsverhogingen, stakingen en allerlei staatsbemoeienissen. Ik betrap mijzelf daar ook regelmatig op. Natuurlijk kan die liberale reactie verlengd worden tot een liberaal denken maar dat hoeft niet zo te zijn. Immers, als je wat kritisch afstand neemt van je eigen reactie, ga je ook andere factoren in acht nemen. Iedereen vindt een staking van het openbaar vervoer vervelend, maar als je daar dan een klein beetje over nadenkt, zie je in dat hun recht daartoe natuurlijk noodzakelijk is. Zoniet veegt men helemaal de vloer aan met de werknemers.»

Veto: Verhofstadt noemt het onderscheid tussen kapitaal en arbeid achterhaald, evenals dat tussen conservatief en progressief. Neemt hij zijn wensen niet voor werkelijkheid?

De Clercq: "Natuurlijk is de betekenis van deze begrippen verschoven binnen de nieuwe maatschappelijke context, maar het is enigszins sloganesk te stellen dat ze verdwenen is. In de huidige samenleving zijn er nog steeds tegengestelde belangen en ongelijke posities. Het is wel waar dat de tegenstelling tussen kapitaal en arbeid niet meer gelijkloopt met de scheidslijn tussen conservatief en progressief."

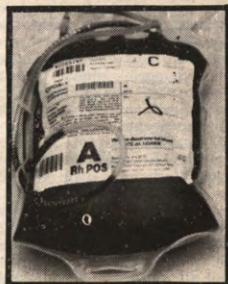
Veto: Zal een 'burgerdemocratie' zoals de VLD die voorstelt de participatie aan de politieke besluitvorming dan verhogen? Konkreet wensen zij bijvoorbeeld de invoering van referenda en stemrecht in plaats van stemplicht. Zij willen "de politiek terug aan de mensen geven".

De Clercq: «Kwa intern beleid lijkt de liberale partij mij in elk geval meer gedemocratiseerd dan SP en CVP. Deze laatste zijn echte volkspartijen, heel stevig georganiseerd en geworteld in de maatschappelijke grond. De liberalen zijn veel meer een beweging van individuen en ik denk dat de interne democratie daar altijd groter geweest is. Dat is natuurlijk bevorderlijk voor de betrokkenheid bij de politiek.»

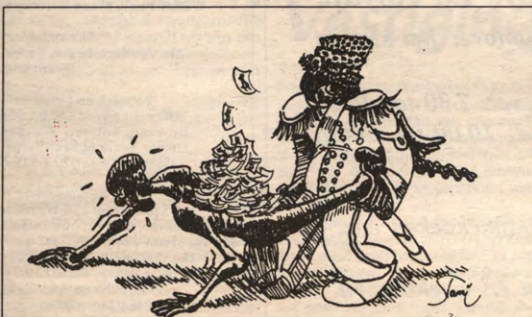
«In principe ben ik ook voorstander van de afschaffing van de stemplicht. Dan vermijd je immers een aantal neveneffecten van de huidige regeling: gewoontestemmers, ongeïnteresseerde lukraakstemmen, enzovoorts. Maar in alle landen met stemrecht blijkt echter dat men des te meer gebruik maakt van dit recht naarmate men hoger staat op de sociale ladder. Als je de stemplicht zou afschaffen zouden er dus enorm veel mensen, van een en dezelfde bevolkingslaag, hun politieke rechten nooit laten gelden. Misschien moeten mensen dus

vervolg op pag. 4

binnenin

Leuven Bloedserieus.....6
Volgende week dinsdag kunnen we weer massaal ons bloed kwijt. De Landbouwkring samen met het Belgische Rode Kruis zullen u maar al te graag laten leeglopen. 'n 's avonds krijgt u dan warespel nog een beloning ook — een concert, speciaal voor u.
Doktorandi.....3
Doktorand, opgepast! Straks zult u weer allemaal moeten plaatsnemen op de schoolbanken. Braafjes les volgen, net als de anderen, en wee degene die brost! Meer over de snode plannen van de heren groepsvoorzitters, binnenin deze Veto.
Gasthuisberg trophy.....5
Dysleksie.....4

U zult het niet geloven, maar hij is er inderdaad nog altijd. Onverwoestbaar en onverslijtbaar, steeds dezelfde en nog steeds even imponerend: uw dierbare dinosaurus, plompdend in de moerassen van Afrika. (Zie pagina 5)

Alle lezersreacties kunnen bezorgd worden op het redaktiesekretariaat in de 's Meiersstraat 5, 3000 Leuven.

De brieven moeten betrekking hebben op in Veto behandelde onderwerpen of op Leuvense (studenten)aktualiteit. Anonieme brieven komen nooit in aanmerking: de schrijver moet steeds naam, studiejahr en adres bekendmaken. Slechts uitzonderlijk, en na uitdrukkelijk en gemotiveerd verzoek, kunnen ze weggelaten worden in Veto.

Brieven die langer zijn dan 35 regels van 68 aanslagen (spaties inbegrepen; dit komt overeen met ± 1,5 getikte blz. met dubbele interlinie) worden in principe ingekort. De redactie behoudt zich het recht voor brieven niet te plaatsen.

Vestigingswet

Op woensdag 25 november betoogden de studenten geneeskunde tegen het invoeren van een vestigingswet en tegen de politieke hypokrisie. Medika begrijpt wel "dat momenteel een beperking van het aantal artsen noodzakelijk is voor het kwaliteitsbehoud van onze gezondheidszorg. Maar dergelijke beperking pas na zeven jaar opleggen is een immorele gedachte" (Akuut van 23 november).

Medika is dus rondout voor numerus clausus en tegen een vestigingswet. Of vrij vertaald, de huidige generatie studenten mag nog mee van de koek profiteren, de generatie na ons moet het gelag betalen. Om eerlijk te zijn, dit lijkt me eveneens een vrij hypokriete houding te zijn. Numerus clausus en vestigingswet zijn allebei

even immoreel. In het verleden werden ze altijd samen naar voren geschoven. Het zijn beide ondemokratische middelen, die zowel de studenten als de jonge artsen treffen. Bovendien is het argument "beperking van de artsen is noodzakelijk voor het behoud van de kwaliteit van de gezondheidszorg" even simpel als demagogisch. Toen mij één gefundeerde studie die dat aantoonde. De kwaliteit van de geneeskunde is de afgelopen tien jaar inderdaad gedaald. Niet omdat het aantal artsen zo spektakulair is toegenomen, maar omdat veel mensen een kwalitatieve geneeskunde gewoon niet meer kunnen betalen. Het is het principe van de prestatiegeneeskunde samen met de invloed van de farmaceutische industrie die ervoor zorgen dat gezondheidszorg *business as usual* is. Vandaar de overconsumptie en de verspilling. Wanneer men de overconsumptie wil

uitroeien, dan moet men beginnen met de prestatiegeneeskunde af te schaffen.

"Maar er zijn toch veel te veel artsen, jonge huisartsen vinden geen patiënten meer." Ook dit is pure propaganda. Eerst en vooral is de situatie lang niet zo dramatisch als men ze voorstelt. Geen enkele afgestudeerde huisarts lijdt honger. En na vijf jaar werken, hebben de meesten een bloeiende praktijk. Bovendien verdrinken oudere artsen in het werk. Vijftig tot zelfs zeventig consultaties per dag zijn geen uitzondering. Dit is ook geen kwalitatieve geneeskunde, maar daar zwijgt men over. Een herverdeling van de arbeid, onder meer via het uitbouwen van groepspraktijken is hier dus de oplossing.

In feite kan men elk argument pro numerus clausus weerleggen, wanneer men de discussie opentrekt naar de organisatie van de gezondheidszorg. Met MLB en Geneeskunde voor het Volk bepleiten we een hervorming van de gezondheidszorg met afschaffing van de prestatiegeneeskunde en gratis gezondheidszorg voor iedereen. Ik denk dat Medika een zware blunder begaat door te zwichten voor de pro numerus clausus-lobby (de artsensyndikaten met name). Een hernieuwde discussie onder de studenten, waarbij de gezondheidsproblematiek in zijn geheel bekeken wordt, lijkt me noodzakelijk. Ik ben gerust bereid een debat of een algemene vergadering te helpen organiseren.

Geert Goderis

Zevende politologisch kongres

Recyclage nu ook voor proffen

Vorige week vrijdag vond in Brussel het zevende politologisch kongres plaats onder de titel 'Participatie aan complexe politiek'. Een aantal professoren stelden hun onderzoeksresultaten over dit ietwat abstracte thema voor en het kongres werd afgesloten met een panelgesprek tussen vier politici.

De organisatie van het kongres lag bij het Politologisch Instituut dat onder andere het tijdschrift 'Res Publica' uitgeeft. Men kan zich aldaar na vorige week vrijdag misschien even gaan bezinnen over 'participatie aan politologische kongressen', rekening houdende met de matige opkomst van slechts ongeveer vijftig geïnteresseerden, voornamelijk studenten politieke wetenschappen. Maar vooral inhoudelijk stelde het kongres teleur. De aanwezige studenten en assistenten werden getreurd op gerecycleerde feiten en gegevens die men ook in kursussen en media kon terugvinden. Nieuwe konklusies en analyses — die men toch mag verwachten op een wetenschappelijk kongres — waren er nauwelijks. Veel aanwezigen bleven dan ook op hun wetenschappelijke honger zitten.

Misschien was het de bedoeling van het Politologisch Instituut om een stap te zetten in de richting van een bredere, niet gespecialiseerd publiek. Indien dit zo is, is het een bewonderenswaardig initiatief. Het wordt immers tijd dat elke wetenschap, ook de politieke, een paar treden afdaald van de ivoren toren waarin zij zich al te makkelijk opsluit. Maar de vraag of dit kongres daarin geslaagd is, moet, als men zich baseert op het publiek dat aanwezig was en het gehanteerde taalgebruik, helaas negatief beantwoord worden.

Onderhand

Het kongres begon nochtans veelbelovend met een uiteenzetting van Mark Deweerdt, hoofdredakteur van 'De Standaard', over de politieke informatie in het bereik van de burger. Hij stelde vast dat vooral de overheid in gebreke blijft bij het informeren van de burger, en dit niet alleen kwa hoeveelheid maar zeker kwa verstaanbare en bereikbare informatie. Deweerdt vroeg zich ook af of de pas gestarte informatiekampagne van de overheid in de dagbladen niet eerder

kloof wordt nog groter als men de cijfers bekijkt voor de leeftijd tussen 25 en 35 jaar. Daar zijn die respectievelijk 37 en 14 procent. Het is dus vooral beneden de taalgrens dat er een grote apatie voor de politiek lijkt te leven. Gaus maakte daar nog de bedenking bij dat de grootste politieke partij in Wallonië, de PS, praktisch vrij spel krijgt door die situatie. De *parti du coeur* kan zo naar hartelust macht kumulieren zonder al te veel democratische controle.

De politieke desinteresse werd door professor Billiet (KUL) nader onderzocht naar aanleiding van de verkiezingsuitslagen van 24 november 1991. Het wekt geen verwondering dat de kiezers met een uitgesproken gevoel van ontgoocheling, protest en apatie bijna geheel terug te vinden zijn bij het Vlaams Blok en Rossem of blanko of ongeldig stemmen. Meer dan 60 procent van de ondervraagde Rossemkiezer drukt daarbij nog eens de wens tot vernieuwing uit terwijl dit voor de Vlaams Blok-kiezer iets minder is. Daar wordt als motief vooral het migrantenvraagstuk, gekoppeld aan machteloosheid, ongenoegen en protest opgegeven. Agalve, zo stelt Billiet, heeft daarmee op 24 november het gros van haar proteststemmen verloren. Een andere merkwaardige konklusie van de analyse van 24 november was dat ongeveer een derde van de kiezers van partij veranderd is. Dat is ongeveer 1,2 miljoen kiezers en twee maal zoveel als bij de vorige twee parlementsverkiezingen. Er kan dus wel degelijk gesproken worden van een politieke aardverschuiving. Tenslotte stelde Billiet nog de volgende vraag: in alle analyses van de onderhand berucht geworden kloof werd tot nu toe altijd de oorzaak in de schoe-

Sportraads Interfakultaire Bekercompetities

Bekercompetities van deze week

Volleybal Dames: dinsdag 1 december: 21.00 u LBK — Historia 21.00 u Eeos — Farma 21.00 u Alfa — Terbank 22.00 u Apolloon — Mercator 22.00 u Pedagogie — Politika 22.00 u VTK — Spora
woensdag 2 december: 20.00 u Germania — Thomas Morus 21.00 u LBK — Klio 22.00 u VRG — Eeos
Basket Heren: maandag 7 december: 19.00 u Germania — Lerkeveld 20.00 u Politika — Terbank 21.00 u Pauskollege — Chemika 22.00 u VRG — Camilo Torres
Voetbal Heren: maandag 7 december: 17.00 u Historia — Industria 18.00 u Romania — Psychologie 19.00 u Spora — Pauskollege 20.00 u Wina — Germania 21.00 u VRG — Thomas Mores 22.00 u LBK — Lerkeveld
Minivoetbal Dames: maandag 1 december: 18.00 u LBK — VRG 19.00 u LBK — Eeos 20.00 u Eeos — Ekonomika 21.00 u Thomas Mores — Psychologie 22.00 u Thomas Mores — Politika
donderdag 3 december: 19.00 u VRG — Eeos 20.00 u Psychologie — Politika
maandag 7 december: 18.00 u Ekonomika — VRG 19.00 u Ekonomika — LBK

Uitslagen van de voorbije Bekercompetities

Volley Dames: Apolloon — Psychologie 2-0 Pedagogie — Camilo Torres 2-0 VTK — Cité 2-0 Wina — Medika 1-2
Basket Heren: VRG — LBK 38-17 Camilo Torres — Industria 24-43 Apolloon — Psychologie 35-34 Vlaamse Monnik — VTK 51-38 Ekonomika — Wina 63-21 Pauskollege — Justus Lipsius 56-4
Basket Dames: LBK — VTK 34-13 Wina — Ekonomika 54-28

nen geschoven van de politiek en de politiek. Is het misschien niet eens nodig dat het verwachtingspatroon van de burger en de eventuele verschuiving daarin onderzocht wordt?

Pleister

Politieke participatie veronderstelt door middel van informatie ook politieke kennis. Volgens professor Dewachter (KUL) is het met die kennis slecht gesteld in België. Ze is beperkt en oppervlakkig. Vooral opvallend is dat de burger de macht van het parlement blijft overschatten. Dit blijkt uit het naast elkaar zetten van de onderzoeken die de afgelopen jaren over dit tema werden verricht. Dewachter hield nog een zacht pleidooi voor het invoeren in het sekundair onderwijs. Misschien niet meer dan een pleister op een open wonde maar wel een stapje in de goede richting.

Het kongres kabellede dan nog wat voort maar de verhoopte nieuwe konklusies uit de konfrontatie en de kumulatie van de onderzoeksresultaten bleven uit. Men bleef steken in het formuleren van de probleemstelling. Wat met de stelling dat de politieke wetenschap een belangrijke beleids-ondersteunende functie heeft? Laat men het stellen van de oplossingsmogelijkheden en de uitvoering ervan opnieuw enkel in de handen van politici en hun studiebuuro's?

Peter-Jan Bogaert

Veto
's Meiersstraat 5
3000 Leuven
☎ 016/22.44.38
Fax 016/22.04.66
Kolofon
Jaargang 19
nr. 11
30 november 1992

Ver. uitg. **Ria Vandermaesen**
's Meiersstraat 5, Leuven
Hoofdredactie: **Steven Van Garsse**
Redaktiesekretaris: **Ria Vandermaesen**
Redactie: **Karel De Weerd, Patrick Staudt, Pieter Vandekerckhove**
Doka: **Karel De Weerd, Dieter Telemans, Rob Stevens**
Tekeningen: **Nix, Stani**
Layout en vormgeving: **Serge Franchoo, Karel De Pooter, Stani Michielsens, Hans Vandenabeele, Ria Vandermaesen, Joris Van Garsse, Steven Van Garsse**
Medewerkers: **Peter-Jan Bogaert, Tom Dams, Filip De Keuleire, Karen De Pooter, Huib Huis, Stef Jansen, Jeroen Overstyns, Walter Pauli, Maud Vermeire**

Eindredactie: **Ria Vandermaesen, Serge Franchoo**

Zetwerk en publiciteit **Alfaset Leuven (22.04.66)**
Drukkerij **Rotatyp Brussel**
Oplage 9000 exemplaren
ISSN-nummer 0773-5162

Abonnementen
Studenten: 250 fr.; buitenland 600 fr.; steun vanaf 1000 fr.; over te schrijven op rek. nr. 001-0959719-77
Agenda en Ad Valvas ten laatste vrijdag voor verschijnen om 18.00 uur op het redaktieadres bezorgen

Redaktievergadering iedere vrijdagmiddag om 15.00u

advertentie

Grand Café La Royale

tegenover het station

elke dag open van 7.30 tot 24.00
(weekend: 10.00 tot 24.00)

ontbijt — kleine maaltijden — dranken — pannenkoeken enz.

Elke dag diverse (inter)nationale kranten en weekbladen

LA ROYALE bvba Martelarenplein 6 — B-3000 Leuven, BELGIUM
telephone: (Belgium: 32) (0)16-22.13.86 fax: (Belgium: 32) (0)16-29.52.52

Doktoraatsprogramma's grondig aangepast

Doktorandi op de schoolbanken

Twee weken geleden berichtte Veto over de versoepelde overgangsmodaliteiten voor Hobu-studenten om te kunnen doktoren. Maar ook intern aan de doktoraatsprogramma's zelf wordt gesleuteld, en dit — weerom — in het kader van het dekreet Coens. Streefdoel is het doktoraatsprogramma te optimaliseren, maar niet iedereen heeft het zo begrepen op de veranderingen.

De zaak is formeel begonnen op de Akademische Raad (AR) van 12 oktober toen het voorstel tot omvorming van de doktoraatsprogramma's door de groepsvoorzitters op tafel werd gelegd. Er werd toen nogal heftig gegeroerd door het Assisterend Akademisch Personeel (AAP) dat zich gepasseerd voelde.

Het voorstel van de groepsvoorzitters lijkt weinig meer dan een aantal berekeningen om de onderwijs- en studieactiviteiten matematicisch vast te leggen. Maar achter heel het voorstel zit meer dan dat. Ten eerste zou de doktoraatsopleiding verplicht worden voor het behalen van de graad van doktor en ten tweede is het ook effectief een doktoraatsopleiding, wat wil zeggen dat de doktorandi terug 'les' zullen moeten volgen.

Bovendien komen bij het louter opleidingsgedeelte nog een heel aantal andere verplichtingen bij, allemaal uitgedrukt in uren. Het totaal aantal uren dat op die manier bekomen zou moeten worden situeert zich tussen 1500 en 1800, gespreid over heel de doktoraatsopleiding.

Waarschijnlijk zijn de onderdelen die zo verplicht worden niet meer dan een matemativering van de bestaande situatie bij doktorandi: het behoort bijvoorbeeld nu al tot die verplichtingen en tesis te begeleiden, seminars en voordrachten te geven en dies meer. Aan de andere kant zijn er nieuwe elementen en kan een echte uniformisering voor problemen zorgen.

En eerste nieuwheid is het instellen van een aantal 'kursussen' met examens. Die zouden niet meer dan een derde van de studielast mogen zijn en die wordt in het voorstel van de groepsvoorzitters 'verdieping en/of verbreding' genoemd. Op zich kan het niet zo een bezwaar zijn dat de net afgestudeerde studenten die aan een doktoraat beginnen nog een aantal lessen bijvolgen en daar zelfs examens over afleggen. "Alleen kan men", zoals Nadia Lie (AAP-vertegenwoordigster op de AR) zegt, "zich de vraag stellen of dat binnen hetzelfde departement geen illusie is. Veel valt er voor de doktorandi binnen hun eigen afdeling niet meer te leren".

Een tweede kritiek op het direkt kontaktonderwijs wijst op de verantwoordelijkheid die de doktorandus zelf dient te nemen: "De doktorandus terugdringen in de rol van student met het afleggen van examens over een aantal verplichte kursussen wordt als kontraproduktief ervaren. (...) Als een cursus of een kongres nuttig en interessant is geweest, zal de doktorandus dat zelf verwerken in zijn wetenschappelijk werk", aldus een nota van de Leuvense onderzoekersorganisatie Lovan en Focus Research waarin een aantal schriftelijke standpunten omtrent de doktoraatsopleiding worden opgesomd.

De vraag blijft dus hoe dat alles ingevuld zal worden. Zal het een les-pakket zijn met onder andere vakken uit de eerste en tweede cyclus zoals dat aan het Ruca (Antwerpen) al bijna in voege is of zou het gaan om een soort van discussieseminaries. Een veel beter alternatief is dat de opleiding internationaal zou worden georganiseerd en dat de doktorandi op die manier wel 'nieuwe horizons' zouden kunnen aanschijnen.

Naast een derde studielast bestemd voor 'direkt onderwijs' zou twee derde naar andere studieactiviteiten moeten gaan, waarvan een hele opsomming van 19 onderdelen wordt gegeven. Hierop is vanuit Humane Wetenschappen scherpe kritiek gekomen

omdat de onderdelen sterk geïnspireerd zijn op de situatie in Positieve Wetenschappen. Zeven van de items zijn bijvoorbeeld uitsluitend internationale aangelegenheden (kongressen, hoofdstukken in boeken, tijdschriftartikels), en internationale activiteiten worden meer in rekening gebracht dan nationale (bijvoorbeeld 200 uur voor een internationale publicatie en 80 uur voor een nationale). Op zich kunnen internationale initiatieven een beeld geven van de waarde van een onderzoeksproject en de aanpak van de doktorandus, maar bepaalde projecten kunnen waardevol zijn zonder het nationale interesseveld te overstijgen. Of ze komen gewoonweg niet tot hun recht op internationaal nivo: een politologische studie over de verzuiling of een project rond Oud-Nederlandse literatuur zijn in Vlaanderen heel specifiek nationaal. Nochtans kan, volgens Nadia Lie, dergelijke regeling een positief effect hebben omdat de onderzoekers meer aangemoedigd zullen worden, maar "daar moeten dan wel gelden voor vrijkomen."

De grootste kritiek vanuit Lovan en Focus Research betreft de inkrimping van de keuzevrijheid. De onderzoekersorganisatie redeneert daar heel 'liberaal' in zoals blijkt uit de nota met hun standpunten: "In ieder geval is

de doktorandus in samenspraak met promotor (...) het best geplaatst om te oordelen of een bepaald aanbod inderdaad zijn werk ten goede kan komen. Keuzevrijheid is essentieel." Of nog: "de opleiding moet er zijn voor de doktorandus en niet omgekeerd. Nuttige en goed gegeven cursussen zullen gevolgd worden terwijl het oninteressante aanbod vanzelf zal verdwijnen."

Ook een aantal praktische maar daarom niet minder belangrijke problemen zijn in het voorstel van de groepsvoorzitters over het hoofd gezien. Wat te doen bijvoorbeeld met diegenen die vrij doktoranden, die met andere woorden eventueel les geven of een ander beroep uitoefenen. Of doktorandi die met externe gelden (van staat of industrie) werken, "zullen deze mensen ook betaald worden gedurende de uren dat ze een opleiding volgen", vragen de onderzoekers zich af. Ze stellen zich ook vragen bij de overgangsmaatregelen. Zullen doktorandi die nu al bezig zijn met hun doktoraat het hele programma moeten volgen — ook mensen die hun doktoraat bijna beëindigd hebben? Er wordt dan ook gepleit voor het niet-verplicht maken van het programma maar het aanmoedigen van de opleiding. Het is immers inderdaad zo dat het dekreet Coens de opleiding niet écht verplicht, maar het is wel een voorwaarde voor de (dubbele) financiering van de doktoraatsstudenten.

Miljoen

Over het financiële aspect van de doktoraatsprogramma's is trouwens ook een boompje op te zetten. Volgens het AAP is alles wel te overhaast gegaan, zonder dialoog en is de voornaamste motivatie van de KU Leuven een dekretele regeling waarin gesteld

wordt dat "studenten die een getuifschrijft van een doktoraatsopleiding hebben bekomen (...) dubbel worden geteld". Het is namelijk zo dat de unief naast een forfaitaire betaaldag (6,9 miljard per jaar) voor elke student apart gefinancierd wordt. In die berekening wordt gewerkt met 'onderwijsbelastingseenheden' (één zo'n eenheid is goed voor 92.000 frank) waarbij de unief voor studenten uit groep C (ingenieurs, artsen en tandartsen) drie eenheden krijgt, voor studenten uit groep B (de kandidaturen van de ingenieurs en artsen en de studenten uit Wetenschappen) twee eenheden en voor de studenten uit groep A (Humane Wetenschappen) één eenheid. Wat nu bedoeld wordt met "dubbel worden geteld" is duidelijk: de unief zal dubbel gefinancierd worden voor elke doktoraatsstudent, wat een serieuze ekstra inkomst betekent. Als dat er bijvoorbeeld 200 zijn met een gemiddelde van 2 eenheden, bedragen de inkomsten, eksklusief dan nog het inschrijvingsgeld, zo'n 80 miljoen en reken maar dat de unief deze kans niet verloren zal laten gaan.

Steven Van Garsse

Alternatief reizen

Via - Internationale Werkkampen in binnen- en buitenland
Bolivië, Brazilië, Columbia, Costa Rica, IJsland, Finland, India, Japan, Nigeria, Polen... Een jaar in 't buitenland! Via organiseert actief vrijwilligerswerk voor jongeren van 18 tot 30 jaar, van eko-werkkampen of het helpen van bejaarden tot het optrekken van windmolens op een Franse vlakte, aanleggen van een speelplein in een Hamburgse volksbuurt of het ombouwen van een vervallen hoeve in Noord-Spanje tot een bruisend jeugdcentrum.

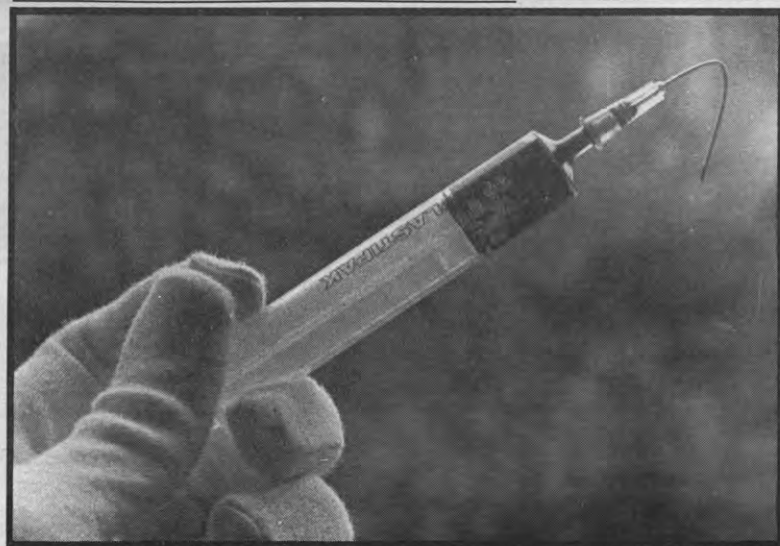
Info-avond in 't Stuc, Van Evenstraat 2d, zaal 3, dinsdagavond 1 december 20 uur. Verder contact opnemen kan via Ruth Van Balen, telefoon 016/28.99.36.

DE TOVERBERG

DIESTSESTRAAT 70 3000 LEUVEN 23 95 65

Open: elke dag van 10 tot 20u. - zondag van 11.30 tot 20u

(foto Karol De Weerd)

Vestigingwet

vervolg van pag. 1

kosten in de sociale zekerheid kunnen dus waarschijnlijk eerder op rekening gebracht worden van een onverantwoord voorschrijfgedrag en een proliferatie van de klinische biologie. Tot slot is er ook vanuit de artsensyndikaten een vraag tot inperking van het arsenaanbod.

Een grote druk dus vanuit talrijke belangengroepen en min of meer eenduidigheid rond het probleem: er zijn te veel artsen. De eenduidigheid is echter al veel minder aanwezig als het gaat om de manier waarop die inkrimping moet gebeuren. In de oriëntatienota die Moureaux en Onkelinx in de ministerraad op 2 oktober voorstelden worden drie mogelijke oplossingen gezien voor de regulering van het arsenaanbod: het zo-

genaamde driesporenplan.

De eerste is de meest voor de hand liggende: numerus clausus. Deze maatregel zorgt ervoor dat de selectie voor of tijdens de opleiding gebeurt. Als oplossing sluurde ze al binnen de eerste versies van het dekreet Coens maar werd al gauw geconterdoor de studentenbeweging en later ook door politieke partijen als de SP. In de uiteindelijke versie is het dan gebleven bij een fakultatieve oriëntatieproef.

De kritiek op numerus clausus en de verschillende varianten is dat zo de drempel tot het Hoger Onderwijs nog maar eens verhoogd wordt. Uit studies blijkt immers dat er voorlopig nog lang geen sprake is van een evenwaardige participatie van alle bevolkingsgroepen aan het Hoger Onderwijs en dat een numerus clausus

daar zeker geen verbetering in brengt.

Vorig jaar kwam er echter een breuklijn in dat traditionele studentenstandpunt, na een enquête georganiseerd door Medika, een meerderheid vóór numerus clausus bleek te zijn. Dit standpunt werd op 22 oktober nog eens op nationaal nivo bevestigd: een kleine 70 procent van de 5000 respondenten verklaarde voor een numerus clausus bij de aanvang van de studies te zijn.

Korrektie

Ook bij de politieke partijen speelt dezelfde gedachte. Een aantal politieke partijen, en het artsensyndicaat van Beckers met hen, pleiten voor een nationaal examen na de eerste kandidatuur en vorige week nu diende de VU-VVD een wetsvoorstel in om een soort numerus clausus in te voeren, waarbij, naar eigen zeggen, een

aanzienlijke sociale correctie ingebouwd zat. De VU stelt voor om een gemeenschappelijke eerste kandidatuur te organiseren en na het eerste jaar via een nationaal examen de 'besten' volgens een vastgesteld aantal (numerus fixus) te laten overgaan naar de geneeskundeopleiding.

Naast numerus clausus bestaat er een tweede manier om het veronderstelde doktersoverschot te beperken: de pensioensvervroeging van artsen. Deze regeling zal echter niet veel zoden aan de dijk brengen, aangezien het aantal artsen dat nog actief is boven de 65 beperkt is tot 12,2%, en hun beroepsactiviteit niet veel voorstelt. De geneeskundestudenten gaan in principe akkoord met een pensioensvervroeging maar pleiten voor een vrije keus van de artsen en voor de rest een 'ontmoedigingsbeleid'.

Veel ingrijpender is het derde voorstel: de vestigingwet. Op dit moment bestaat er al een vestigingwet voor notarissen en apothekers. Uit de praktijk blijkt dat dit verre van democratisch verloopt. Een overname van een notariaat of een apoteek kost al gauw vijftien miljoen. De studenten in de desbetreffende richtingen blijken meestal thuis al een notariaat of apoteek te hebben. Terecht reageren de geneeskundestudenten en de artsensyndikaten tegen die voorstellen. Juridisch gezien is de vestigingwet veel eenvoudiger in te voeren dan numerus clausus, eenvoudigweg omdat er al een wettelijke regeling voor bestaat en er dus geen parlementair debat over gevoerd moet worden. In het ontwerp-KB van Onkelinx, dat angstvallig verborgen wordt gehouden, zou sprake zijn van een beperking van 746 artsen in 1999-2000. Het is dan ook des te merkwaardiger dat Onkelinx ontken een vestigingwet te willen instellen. In ieder geval is onduidelijkheid troef en vrezende geneeskundestudenten dat hun protest al te laat is.

Steven Van Garsse

Volgende week gaan we dieper in op de vestigingwet en haar implicaties op onze maatschappij.

School voor jongeren met leermoeilijkheden Last van familiale verstrooidheid?

Op de Wagenweg 1, een zijstraat van de Brusselsestraat, ligt een schooltje voor onder meer hoogbegaafde kinderen met leermoeilijkheden. Een contradictio in terminis? Dat had je maar gedacht.

De meesten van de kinderen die les volgen in het Eureka-onderwijs, de naam van het schooltje op de Wagenweg, hebben op de een of andere manier problemen met studeren en les volgen. Die problemen kunnen gaan van aandachtsstoornissen, hyperactiviteit en dyslexie tot dyscalculie en dysortografie.

Dyslexie is een stoornis waarbij kinderen moeilijkheden ondervinden met lezen en spellen, alhoewel ze geen lichamelijke of psychische handicaps hebben of specifieke moeilijkheden op emotioneel of sociaal gebied ondervinden. "De oorzaken van dyslexie zijn niet eksakt bekend", aldus Anny Cooreman van het Eureka-onderwijs. "Bij sommige kinderen is het vanaf de geboorte aanwezig. Soms treedt dyslexie op na een hersentrauma, bijvoorbeeld na een hersenvliesontsteking. Dyslexie blijkt in de meeste gevallen een sterk familiale component te hebben. Een van de ouders lijdt bijvoorbeeld reeds aan dyslexie, of een aantal broers en zussen hebben er ook last van, meestal wel niet allemaal in dezelfde mate."

Typische fouten bij deze kinderen zijn een letter vergeten te schrijven (kinderen in plaats van kinderen) of een vraag slechts half lezen. De term dysortografie duidt op spellingsstoornissen in combinatie met een slordig, ongeordend en moeilijk leesbaar handschrift. Dyscalculie wijst op blijvende moeilijkheden met wiskunde en rekenen ondanks een normale intelligentie.

Kronometer

Het moeilijke aan deze situatie is dat de symptomen die leerlingen met dyslexie of een van de andere stoornissen vertonen sterk op verstrooidheid lijken, zodat er vanuit de omgeving vaak een 'onaangepaste' reactie komt. De schuld van de slechte punten op school wordt dan in de schouwen van het kind geschoven, dat niet gemotiveerd zou zijn of niet wil leren. Eventueel wordt de ouders verweten dat ze te laks of omgekeerd juist te autoritair zijn.

Een bijkomend probleem is dat de kinderen inderdaad dikwijls in combinatie met dyslexie, dysortografie of dyscalculie een aantal andere moeilijkheden kennen. De leerlingen zijn vaak sneller afgeleid, ze zijn vergeetachtig en verstrooid (ze vergeten bijvoorbeeld taken tijdig af te geven of te vergeten bij een examen de achterkant van het examenblad te bekijken), ze hebben moeite met het onderscheid tussen links en rechts, oost en west, of ze noteren bijvoorbeeld cijfers en woorden omgekeerd.

Het Eureka-dagonderwijs richt zich nu specifiek op goedbegaafde leerlingen met leermoeilijkheden. "In principe komen niet enkel goedbegaafde kinderen in het schooltje aan bod", stelt Anny Cooreman. "Wij richten ons reeds elf jaar op kinderen met leermoeilijkheden. Kinderen met een lagere begaafdheid volgen echter meestal technisch onderwijs, waar de eisen minder hoog zijn dan in het Algemeen Sekundair Onderwijs (ASO). Ook in de klas worden de leerlingen beter door hun medeleerlingen aangevoerd. Voor deze leerlingen volstaan een aantal uren naschoolse opvang hier. Leerlingen met capaciteiten om ASO te volgen worden door het systeem veel sneller uitgesloten. De eisen zijn er hoger en bijvoorbeeld vijf taken vergeten af te geven betekent vijf nullen. Zij zijn op die manier direct gebuisd. Zij kunnen niet of veel moeilijker via naschoolse bijlessen opgevangen worden, en kunnen sinds enkele jaren hier permanent terecht." Deze kinderen worden enerzijds getest op intelligentiekenmerken en

tans meer dan ruimschoots gekompenseerd te worden. Omwille van zijn problemen met taal slaagde hij er in eerste instantie niet in om verder te studeren. Ook Leonardo da Vinci vertoonde duidelijk een typisch dyslectisch probleem: hij schreef zijn teksten in spiegelschrift. Bij Auguste Rodin, bekend beeldhouwer en minnaar van Camille Claudel, was de stoornis zo erg dat zijn vader zei: "Mon fils est un idiot". Rodin kreeg op zijn zeventiende een doctorstitel aan de universiteit van Oxford.

De aanpak van het Eureka-onderwijs verschilt enigszins van deze van de 'traditionele' scholen. Leerlingen tussen 12 en 16 jaar kunnen in het schooltje terecht. Zij worden voorbereid op een examen voor de Centrale Examencommissie voor de eerste en tweede graad ASO. "Vanaf het vierde jaar wordt in het onderwijs redeneren belangrijker dan spelling en het precies kunnen nazeggen van bijvoorbeeld definities. De leerlingen kunnen dan opnieuw in het 'gewone'

onderwijs terecht. Zij kunnen trouwens maximum twee jaar in het Eureka-onderwijs blijven. Vermits wij sterk de nadruk op studiemethoden leggen en op het verwerken van grotere pakketten, moeten de leerlingen na deze tijd opnieuw meekunnen in het ASO. De leerlingen zijn dan trouwens iets ouder, meestal met uit hun puberteit en ze kunnen dan het heft zelf in handen nemen. Vaak kiezen ze dan niet meer voor de traditionele scholen, maar ze zoeken elders onderwijs", aldus nog Anny Cooreman.

De leerlingen krijgen in Eureka extra begeleiding in spelling, lezen en rekenen, waarvoor een aangepaste studiemethode wordt gebruikt. Er worden maximaal twaalf leerlingen in een klasje bij elkaar gezet en voor vele lessen wordt nog verder opgesplitst zodat de leerlingen een aantal vakken op hun eigen tempo kunnen afwerken. Het grootste probleem voor de leerlingen na het Eureka-onderwijs is dan ook de overstap naar de grotere klassen.

Vermits het schooltje op dit ogenblik nog geen subsidies krijgt, moeten de ouders schoolgeld betalen. Om de kosten te drukken wordt enerzijds geld ingezameld via een steunfonds, anderzijds wordt waar mogelijk met vrijwilligers gewerkt. En deze vrijwilligers zijn er natuurlijk massaal nodig om een begeleiding op individueel niveau mogelijk te maken. Voor Frans zijn er op dit ogenblik voor de zeventien leerlingen die Eureka-onderwijs volgen zes niveaus. U voelt het al aankomen: net studenten zouden hierbij wel kunnen helpen.

Ria Vandermaesen

Eureka-onderwijs zoekt nog vrijwillige lesgevers voor talen, wetenschappen en economie. Er worden ook nog vrijwilligers gezocht om de middagopvang te verzorgen. Bij interesse liefst een briefje naar Eureka, Wagenweg 1, 3000 Leuven.

Zeg niet kineren tegen deze kinderen.

(foto Karel De Weerd)

Guy & Jaak

vervolg van pag. 1

toch verplicht worden gebruik te maken van hun recht.»

Veto: De VLD zweert bij een vrije markteconomie. Zelfs het predikaat 'sociaal gekontoreerd' wordt overbodig verklaard. Het stelsel van de vrije markt kan volgens hen de grootste welvaart kreëren voor het grootst aantal mensen. Is dit geen voorbarige konklusie?

De Clercq: «Het principe van de markt is volgens mij wel fundamenteel gezond, maar slechts bij gelijke marktverhoudingen, dat wil zeggen bij gelijkwaardige posities van vrager en aanbieder. En die zijn er niet. Grote groepen in de bevolking hebben niet de financiële, culturele en sociale mogelijkheden om zichzelf te ontplooien. De grondlegger van het liberaal-economisch denken, Adam Smith, stelde al dat het marktpincipe slechts optimaal functioneert bij voldoende vrijheid en voldoende gelijkheid.»

«Natuurlijk moet je ook een voldoende ontwikkelde maatschappij hebben. Mensen moeten de informatie van de markt kunnen decoderen en beoordelen. Ook op dit vlak moet er dus gelijkheid zijn, zoniet worden de zwaksten het slachtoffer van de markt.»

Veto: Voor de sociale zekerheid wil de liberale partij het verzekeringsprincipe ten volle laten gelden: iedereen verzekert zich bij een door hem gekozen instelling en betaalt een premie, gerelateerd aan het risico. Bij ontoereikend inkomen betaalt de overheid de premie. Is het solidariteitsprincipe inderdaad achterhaald?

De Clercq: «Het is waanzin om bijvoorbeeld geneeskunde als marktprodukt te beschouwen. Dat is moreel en gewoon menselijk onverantwoord. In dit geval is er zo'n ongelijke marktverhouding dat het principe van vraag en aanbod hier niet opgaat. Hetzelfde geldt voor het sociale zekerheidsstelsel: op dat gebied zijn Verhofstads ideeën ongelooflijk afzand. Het betalen van een premie op basis van de

grootte van het risico is slechts antwoord wanneer het gaat om risico's die de betrokkene zelf onder controle heeft. En dat is uiteraard lang niet altijd het geval. Een dergelijk verzekeringsprincipe zou leiden tot toestand zoals in de negentiende eeuw.»

«De echte liberalen zullen natuurlijk ook onderschrijven dat je bekommerd moet zijn om je medemens die het minder goed heeft. Maar dat is volgens hen een individuele morele plicht en de overheid mag die niet afdwingen. Dan wordt verwezen naar de realisaties van karitatieve organisaties. Die zijn weliswaar bewonderenswaardig, maar het kan toch niet dat de minderbedeelde afhankelijk zijn van de vrije wil van hun medemens. Er moet daarentegen een werkelijk afdwingbare solidariteit georganiseerd worden. Op dit gebied is het liberale ideeëngoed compleet voorbijgestreefd.»

«Voor liberaal-denken moet de sociale zekerheid een vangnet zijn om personen die minder geluk hebben op de markt, op te vangen. Op dit ogenblik vinden zij dat vangnet eerder een hamstag; het nivoo ligt veel te hoog en er wordt langs alle kanten gepropteerd. Dat zal wel voor een stuk waar zijn, maar door mensen alleen een absoluut minimum te garanderen en de rest vrij te laten, creëer je een situatie waarin de zwakkere altijd de dupe zal zijn.»

Veto: Naast de privatisering van de sociale zekerheid stelt de verzuimde liberale partij ook een aantal andere maatregelen voor die de rol van de overheid terugdringen. Zo pleiten zij voor beperking van de werkloosheidsuitkering in de tijd, vrijwillige pensioenfondsen en privatisering van alle overheidsbedrijven. Heeft de burger de overheid inderdaad niet meer nodig?

De Clercq: «De voornaamste kritiek van de VLD richt zich op de zulen. Je kunt je inderdaad vragen stellen bij die verstrengeling van drukingsgroepen en het hele overheidsappa-

raat. Ik volg hen daarin, maar daarom moet je dat alles niet afschaffen. Je zou ook alternatieven kunnen zoeken. Als men de klemtoon bij de burger wil leggen, moet dat wel bij het individu in zijn kleine leefgroep zijn. Die vormt de bufferlaag tussen de individuele burger en de publieke sfeer van de overheid. Het is trouwens absurd het hele maatschappelijke middenveld af te willen schaffen: dat is onmisbaar om het individu tegen het staatsapparaat te beschermen. Trouwens, mensen zijn geen geïsoleerde atoompjes, ze leven in een sociaal netwerk. Het louter stellen van de burger tegenover de overheid doet mij denken aan de Jakobijnse staat in Frankrijk. Veel vrijheid hadden de burgers daar niet.»

Veto: Bestaat er ook een band tussen het sukses van het liberalisme en het huidige algemener denken waarbij terreinen als onderwijs, gezondheidszorg en cultuur open zeer economistische wijze benaderd worden?

De Clercq: «Je kunt er inderdaad niet naast kijken dat er zo iets bestaat. Ik zou daarvoor wel het woord materialisme gebruiken, maar dan als omschrijvende term. Ik bedoel dat we in onze wijze van leven meer afhankelijk zijn geworden van materiële middelen. De markt is veel uitgebreider geworden via nieuwe produktie- en konsumptiesystemen. Het economische is dan ook een veel centralere rol gaan spelen, wat meebrengt dat sectoren die oorspronkelijk niet tot de economische sfeer behoren aan dezelfde logika onderworpen worden.»

«Toch wordt ook al bij de klassieke liberale denkers gewezen op het feit dat bepaalde belangrijke functies binnen de samenleving niet door individuen vervuld zullen worden. Immers, individuen of partikuliere groepen zullen daarvoor nooit de prijs betalen omdat ze daarvoor te weinig belangstelling hebben. In het concrete geval van kunstsporing, de specialiteit van professor De Grauwe, zou het dan gaan om afhangen van de geldschietters welke soort kunst er in een bepaalde periode gemaakt wordt. En dat kun je nu eenmaal niet doen, want kunst heeft een waarde en een belang van een andere aard. Zulke kwesties

mogen niet overgelaten worden aan individuen of groepen maar moeten als een gemeenschapszaak georganiseerd worden.»

Veto: De liberale vernieuwingsbeweging kan bezwaarlijk een intellectuele vernieuwing genoemd worden. Hoe komt dat? Is er nog plaats voor een maatschappelijke rol voor intellectuelen?

De Clercq: «In Vlaanderen hebben we zo'n traditie niet. In Frankrijk bijvoorbeeld heb je rond politieke onderwerpen een echt publiek debat. Daar worden boeken en artikels rond gepubliceerd die de discussie nog aanvakkieren. Het gaat dus niet om opgepepte boekjes van politici zoals hier, die nauwelijks te onderscheiden zijn van verkiezingspropaganda. Bijvoorbeeld rond het Verdrag van Maastricht is er in Frankrijk een enorm publiek debat gevoerd, wat bij ons niet denkbaar is. Er is hier veel te weinig discussie. Heel weinig academici mengen zich in maatschappelijke debatten, behalve misschien Luc Huyse.»

«De Grauwe verdient wat dat betreft appreciatie. Zonder het er mee eens te zijn, moet je toch zien dat die man het debat wil aangaan. Hij mengt zich in de politieke discussie en publiceert erover op een behoorlijk verstandige wijze. In dat opzicht bewegen de boekjes van Verhofstadt zich op een veel lager niveau. Je kunt je door De Grauwe laten inspireren, al was het maar door je er tegen af te zetten. Er zijn in de nieuwe beweging veel te weinig De Grauwes.»

«Ik denk trouwens dat de vernieuwingsoperatie van Verhofstadt een rol kan spelen in het herwaarderen van de maatschappelijke discussie. Dat is al gedeeltelijk het geval: er wordt al veel meer gediscussieerd over bepaalde onderwerpen dan vóór de VLD.»

Stef Jansen

Woensdag 2 december organiseert Politika een Ideologisch Debat rond de vernieuwing met prof. De Clercq, Jaak Gabriëls (VLD), Jos Geysels (Agalev), Willy Kuypers (VU), Theo Rombouts (ACW) en Pol Vandendriessche (De Standaard), MT 10, 20.00 u.

Dinosaurussen in Zaïre

Elf mei 1990. Op de universiteitskampus van Lubumbashi is de elektriciteit uitgevallen. 's Avonds verzamelen een aantal studenten zich rond een groot vuur, als ze plots worden aangevallen door lange schaduwen die vanuit het hoge gras rond de kampus opduiken. Het moordkommando is in het bezit van dolken, bajonetten en dunne touwen en gaat urenlang door met moorden.

Schrijfster Colette Braeckman is jernaliste bij Le Soir en Le Monde Diplomatique en kan rekenen op een jarenlange ervaring in Afrika en Zaïre. Ze opent haar boek 'De dinosaurussen. Het Zaïre van Mobutu' niet zomaar willekeurig met de slachtpartij van Lubumbashi. Deze daad van Mobutu — Braeckman twijfelt niet aan zijn betrokkenheid — is kenmerkend voor zijn regime: een regime dat gebouwd is op geweld, geld en corruptie. Tegelijkertijd betekende deze slachtpartij ook een keerpunt. De buitenlandse regeringen die Mobutu's regime al die jaren oogluikend toelieten werden eindelijk met hun neus op de feiten gedrukt. België verbrak resoluut zijn relaties met Zaïre en ook Frankrijk en de Verenigde Staten zetten een stap

terug. Het lijkt nu bijna een raadsel hoe Mobutu's heerschappij zich al die jaren heeft kunnen legitimeren terwijl landen als Zuid-Afrika of Cuba door embargo's onder druk gezet werden. De verklaring ligt volgens Braeckman voor de hand. Mobutu slaagde er al die jaren in zijn eigen belangen via een complex netwerk van relaties te verbinden met die van het Westen.

Onmiddellijk na de onafhankelijkheid van Zaïre in 1960 barsten etnische onrusten los. Het land werd verscheurd door opstanden, provincies als Katanga en Zuid-Kasaï roepen hun onafhankelijkheid uit. Voor de Belgen en de Amerikanen is eerste minister Patrice Lumumba de man die moet uitgeschakeld worden. Hij verzet zich tegen de economische kon-

trole door de Belgen en is voorstander van centralisatie en nationalisme. Hij vraagt de steun van de Sovjetunie en wordt aldus ook geassocieerd met het communisme.

Mobutu maakt hier handig gebruik van: als hoofd van het leger slaagt hij erin — dankzij huurlingen — de onrusten van de kop in te drukken. Hij wordt hierdoor de persoonslijking van de nationale eenheid van het land en laat zich op 24 november 1965 tot staatschef benoemen. Later zal hij er voortdurend op wijzen dat zijn regime het land samenhoudt. Hij zou zelfs, telkens als zijn regime in vraag wordt gesteld door het buitenland, zelf onrusten uitlokken, die hij dan met de hulp van een buitenlandse interventie weer neerslaat. Zo heeft hij het buitenland weerom getoond wat hen te wachten staat als zijn regime valt.

Een tweede stokpaardje van *De Gids* is buurland Angola. Daar hebben uit Katanga gevluchte Zaïrezen hun steun verleend aan het marxistische regime van Agostinho Neto. Als deze rebellen later Zaïre binnenvallen om het regime te destabiliseren roept Mobutu het beeld op van "het kommunistische spook" en doet een beroep op

internationale hulp. Mobutu zal zich op die manier telkens blijven opwerpen als de verdediger van het westerse systeem in Afrika.

Hofhouding

Tenslotte zijn natuurlijk de economische banden van Zaïre met het Westen van essentieel belang. In 1973 legt Mobutu de hand op de 'gezaïreerde' Belgische bedrijven. Twee jaar én een sterke economische achteruitgang later is hij verplicht op deze beslissing terug te komen, maar hij zorgt er wel voor dat zijn naaste medewerkers en familieleden strategische posten blijven bekleden. Anderzijds zijn de Belgische financiële kringen erin geslaagd belangrijke winsten te vrijwaren. Zo gebeurt vervoer, verwerking en commercialisering van Zaïrese mijnbouwproducten nog steeds door Belgische bedrijven. De financiële verrichtingen van deze ondernemingen lopen daarenboven via de 'Belgolaise', een filiaal van de Generale Maatschappij van België. Een Zaïrese ophelderingscommissie bewees in 1968 dat België meegeld uit Zaïre haalde dan het er zelf ooit in geïnvesteerd had. Amerikanen en Fransen investeerden vooral in grote technologische prestigeprojecten, zoals de Ingadam en de staalfabriek van Maluku. Daarnaast ging Mobutu ook samenwerken met Israël en steun verlenen aan Koeweit tijdens de Golfoorlog. Hij zou betrokken zijn geweest bij Irangate en bleek zelfs een geldschie-

ter van het ANC alhoewel hij jarenlang het embargo tegen Zuid-Afrika omzette.

De leider tracht op basis hiervan nog steeds beroep te doen op het buitenland — maar de tijden zijn veranderd. Economisch is het land volledig leeggeroofd, niet in het minst door de kapitaaloplopende hofhouding en het smeergeld waarmee Mobutu zijn medewerkers aan zich bindt en zijn vijanden de mond snoert. In Angola trekken de Cubanen zich terug. Ook de Oost-West tegenstelling is opgeheven. Tenslotte lijkt het Mobutu-regime niet meer in staat de onrusten in de hand te houden.

Burgerij

Voor Braeckman gaat het buitenland dus verre van vrijuit. Ook het Belgische koloniale regime wordt niet gespaard. Ze vermeldt frappante bijeenkomsten tussen het bestuur van Mobutu en dat van Leopold II. Koning Leopold II wilde 'zijn' gebied in Afrika. Deze werkelijke bedoelingen verdoezelde hij onder wetenschappelijke en humanitaire vlag: "Onder de dekmantel van ontwikkeling en openstelling voor de beschaving verplichtte men de inheemse bevolking zich aan te passen aan de blanke maatschappij." De economische ontwikkeling had onder Leopold II meer weg van roofbouw. "Elke opflakking van verzet werd hard onderdrukt en de ene strafexpeditie volgde op de andere." De kolonisatie kwam vooral ten goede van een beperkte burgerij in België. Dit werd door Mobutu letterlijk overgenomen toen hij een kern van 300 vooraanstaande families wilde creëren als Kongoliese tegenhanger van de Belgische burgerij.

Het grootste slachtoffer van deze jarenlange onderdrukking is de gewone man. Oorspronkelijk was Mobutu uiterst populair bij het volk. Dit entoesiasme milderde echter fel van zodra de levensomstandigheden begonnen te verslechteren. De persoonsverheerlijking die Mobutu rond zich creëert neemt stilaan gigantische vormen aan. Hij legitimeert dit in naam van "een zoektocht naar authenticiteit", waarbij hij zichzelf persoonslijkt met de traditionele *Chef*.

Braeckman verwerpt dit: er leefde bij de bevolking een behoefte aan terugkeer naar de Afrikaanse roots. Mobutu speelt hier handig op in. Hij kiest traditionele waarden die in zijn optiek passen en vervormt ze naar eigen goeddunken. De *Chef* in de traditionele gemeenschap was bijvoorbeeld helemaal niet zo onaantastbaar als Mobutu laat doorschijnen. Hij kon doof het volk worden afgezet als hij hun belangen niet behartigde. Het verzet leeft dan ook al lang in Zaïre maar wordt door Mobutu hard onderdrukt, waarbij hij niet terugschrikt voor omkoperij, foltering en moord.

Verwarring

Mobutu vereenzelvigde zichzelf met de natie. Het is zijn land en hij zal het niet prijsgeven. In die zin was het bloedbad van Lubumbashi ook een waarschuwing voor het buitenland en zijn eigen volk. Ook in de Nationale Conferentie blijft *De Gids* zijn corrupte spel volhouden. Aangezien alle partijen recht hadden op een aantal vertegenwoordigers in de Conferentie, zette hij zelf een groot aantal partijen op die louter samengesteld zijn uit zijn trouwste volgelingen. Die kregen de opdracht verwarring te stichten en de conferentie te blokkeren. Op die manier slaagt een leider wiens mandaat officieel afliep op 6 december 1991 erin om nog steeds aan de macht te blijven.

Colette Braeckman vermengt in haar verhaal historische feiten met getuigenissen van vroegere medewerkers en van opposanten van het regime, met eigen observaties. Ze gaat vooral op zoek naar constanten doorheen het regime en tracht het complexe netwerk van relaties en beïnvloeding te doorgronden. Door in de drie grote onderdelen van het boek gedeeltelijk hetzelfde verhaal te vertellen telkens vanuit een ander oogpunt, wordt het geheel lichter gemaakt. Zo slaagt ze erin op een beelende, leesbare manier bij te dragen tot een beter inzicht in het Zaïrese vraagstuk.

Karen De Pooter
Braeckman Colette, *De dinosaurussen. Het Zaïre van Mobutu*, 384 pagina's, ong. 850 frank.

De Gasthuisberg trophy Klimmen klauteren en kruipen

Een van de jongste klassiekers van Sportraad vond vorige donderdag plaats. De derde Gasthuisberg trophy, huidige vorm, was weerom een succesvolle onderneming. En zelfs het weer zat mee.

De Gasthuisberg trophy startte ook dit jaar op een meer dan behoorlijk tempo: de lopers, telkens in groepjes van drie, moesten in plaats van onder de brug, direct erover. Aan de overkant konden ze dan met een katrol naar beneden. Dan pas koersten ze onder de brug door in de richting van de fietsbanden. Vanaf dat ogenblik was het kwasi onophoudelijk klimmen geblazen, wat niet voor iedereen een haalbare zaak bleek. Reeds vanaf de tweede hindernis hield een aantal mensen er een eerder stappend tempo op na. Nochtans is het niet zo moeilijk om een aantal autobanden, de makkelijkste opdracht uit de reeks, met gezwinde pas achter te laten.

De volgende opdracht vereiste al iets meer inspanning. De lopers moesten achter elkaar onder een net van touwen doorkruipen en alhoewel het niet regende, was dit een potentieel modderig onderdeel. De grond was immers drassig en nadat een aantal ploegen deze hindernis gepasseerd waren, was het dan ook raadzaam om niet meer in 'deftige' kleren onder de koorden door te gaan.

Vervolgens ging het parkoers door de container richting autowrakken. Volgens een aantal mensen had de leverancier van de aftandse wrakken gedacht dat de lopers dóór de auto's moesten zodat hij een kabriolet als presentie bij de wrakken gevoegd had. Vermits het parkoers echter over de daken van de autowrakken liep, was met de kabriolet niet veel te beginnen. Trouwens ook niet met de bagagedrager die nog losjes op een van de andere autodaken zat. Beide werden deskundig verwijderd, zoals bleek. Na de auto's ging het richting winkelkarretjes. Het traject hield vanaf dat ogenblik rekening met het zwakke broertje of zusje in het gezelschap. In de winkelkarretjes kan immers voor het eerst iemand uitrusten, zij het slechts kortstondig.

Pronkstuk

Dan ging het parkoers verder steil omhoog in de richting van de kwistaken. Een onderneming die niet zonder risico bleek. De vereisten zijn simpel, de af te leggen afstand kort, maar de vermoeidheid sloeg blijk-

baar onverbiddelek toe. De meesten leken na een rondje hun rem niet meer te vinden zodat Sportraad wilselijk permanent iemand ter plekke achterliet om te roepen dat deze zich tussen de benen van de trappers bevond. Er gebeurden op deze hindernis dan ook niet geen ongelukken, wat van het volgende obstakel op de weg niet kan gezegd worden.

Kneuzingen

Het pronkstuk van de Gasthuisberg trophy zou dit jaar de apenbrug geworden zijn. Vanaf 's morgens negen uur waren een aantal jivergen al in de weer om de stellingen op te zetten. Om zeven uur, een uur na het officiële startuur, was de constructie volkomen klaar. Bij de eerste ploeg die de hindernis aandurfde, stortte de eerste toren in elkaar. Een van de dopperen wordt naar de vlak bij gelegen Spoedgevallendienst gevoerd. Hij

komt er met een paar kneuzingen aan de ribben vanaf. Sportraad bleek echter bijzonder flexibel: de hindernis werd uit het parkoers gelaten. 'Gelukkig', volgens enkel, was de toren reeds bij de eerste ploeg ingestort zodat geen tijdsverschillen in rekening moesten gebracht worden, iets waar Sportraad in geval van nood wel op voorzien was.

De laatste hindernis werd dit jaar voor het eerst uitprobeerd: met een draagberrie moest een rondje gelopen worden. De inspiratie voor deze proef was voor de hand liggend. Vorig jaar was hier een proef met fietsen, die echter omwille van de hoge herstellingskosten vervangen werd. Degene die op de brandrol ligt, kan hier echter slechts van een relatieve rust genieten. Het vuur zit er duidelijk in en de brandcrout, met de finish in zicht, dan ook gewoond neergeploft. De deskundige raad van een van de Sportraders die de proef begeleidde, gelde dat je in elk geval beter op je buik dan op je rug kon neerkomen.

Modder

In de hal van het hogergelegen gebouw 'Onderwijs en Navorsing' op Gasthuisberg werd de tijd geklokt wanneer de laatste persoon aan de bel trok. Dit bleek voor een aantal ploegen nu net iets teveel gevraagd. De eerste belt en de laatste staat wat verdoezeld te kijken wanneer blijkt dat hij of zij eigenlijk moet bellen. Vrijwel onmiddellijk wordt, dankzij de feezotte techniek, de tijd van de prestatie meegedeeld.

Sommige lopers pakten het duide-

Ria Vandermaesen

Volgend jaar wint u misschien een kabriolet.

(foto Dieter Telemans)

Leuven Bloedseriesus

Bloed op de ijsbaan

Nog maar aan de derde editie toe en toch al een klassieker: Leuven Bloedseriesus. Deze organisatie van de Landbouwkring in samenwerking met het Leuven Bloedtransfusiecentrum, trok vanaf het startjaar al onverhoopt veel studenten aan. Ook dit jaar kiest men voor dezelfde formule, een bloedinzameling overdag afgesloten met een concert later op de avond. Dinsdag 8 december is het weer zover.

Zowel de Landbouwkring als het Belgische Rode Kruis blijken met de huidige vorm best tevreden te zijn. Zo is men dit jaar aan de universiteit van Gent met een gelijkaardig initiatief begonnen. In Leuven hoopte de Landbouwkring samen met de Gentse collega's een grote inzamelingsdag te realiseren, maar Gent ging wegens overlappende activiteiten niet akkoord met de vooropgestelde 8 december en organiseerde zijn eigen Bloedseriesus (met Raymond Van Het Groenewoud als hoofddakt) een maand vroeger. Volgend jaar wil men alsnog de activiteiten op elkaar proberen af te stemmen.

De reden van het initiatief vindt zijn oorsprong in de opvallende ondervertegenwoordiging van bloeddonoren in de leeftijdscategorie van 18 tot 35 jaar. Het is nochtans net deze groep die veel bloed nodig heeft omwille van het groot aantal verkeersongevallen. Men zocht naar een geschikte formule om die groep te stimuleren tot bloedgeven en in Leuven blijkt men die alvast gevonden te hebben dankzij een combinatie van bloedgeven en muziekoptredens. Het is trouwens een van de enige activiteiten waar men er met succes in slaagt amusement en engagement aan elkaar te koppelen. In het startjaar, twee jaar geleden,

kwam er direct een duizendtal studenten op de inzameling af, wat lange wachtrijen veroorzaakte. Met een serieuze capaciteitsuitbreiding werd dit euvel doeltreffend verholpen, zodat men verleden jaar de 1.580 opgedaagde bloedgevers, waarvan er een duizendtal voor het eerst leegliepen, zonder veel problemen de baas kon.

Vooral het groot aantal beginnende bloedgevers stemt het Rode Kruis tevreden. Ofal die mensen regelmatig bloed blijven geven, kan men met de huidige donor-databestanden van het Rode Kruis moeilijk onderzoeken. De verschillende plaatselijke bloedtransfusiecentra werken immers nog niet met een gecentraliseerd adresbestand zodat het een dure zaak wordt om alle gegevens te vergelijken.

Dit jaar verkoos men de inzamelingsdag een week vroeger te plaatsen. Zo is er geen overlapping meer met de feesten die traditioneel de week voor de kerstvakantie door een aantal kringen georganiseerd worden. De bloedinzameling op Gasthuisberg daags voor de optredens wordt afgeschaft. De geneeskundestudenten die men daarmee wilde bereiken zitten toch bijna allemaal binnen de ring op kot zodat het inzamelingspunt in De Valk ongeveer even dichtbij ligt. Op het kasteel van Arenberg wordt er wel weer bloed verzameld.

De optredens zelf verhuizen van de sportvelden aan het sportkot naar de

ijschaatsbaan in Haasrode. De klachten van geluidsoverlast, die vorig jaar de Flying Pickets na tien minuten het zwijgen oplegden, zijn daarmee hopelijk van de baan. De continue busdienst met vier op en af rijdende bussen bewees op het songfestival vorig jaar reeds dat die afstand voor geen problemen zorgt. Bussen vertrekken vanaf 19.00 u aan het station, de Grote Markt, het Sint-Pietersziekenhuis, het sportkot en aan het bollenpark aan de Parkstraat.

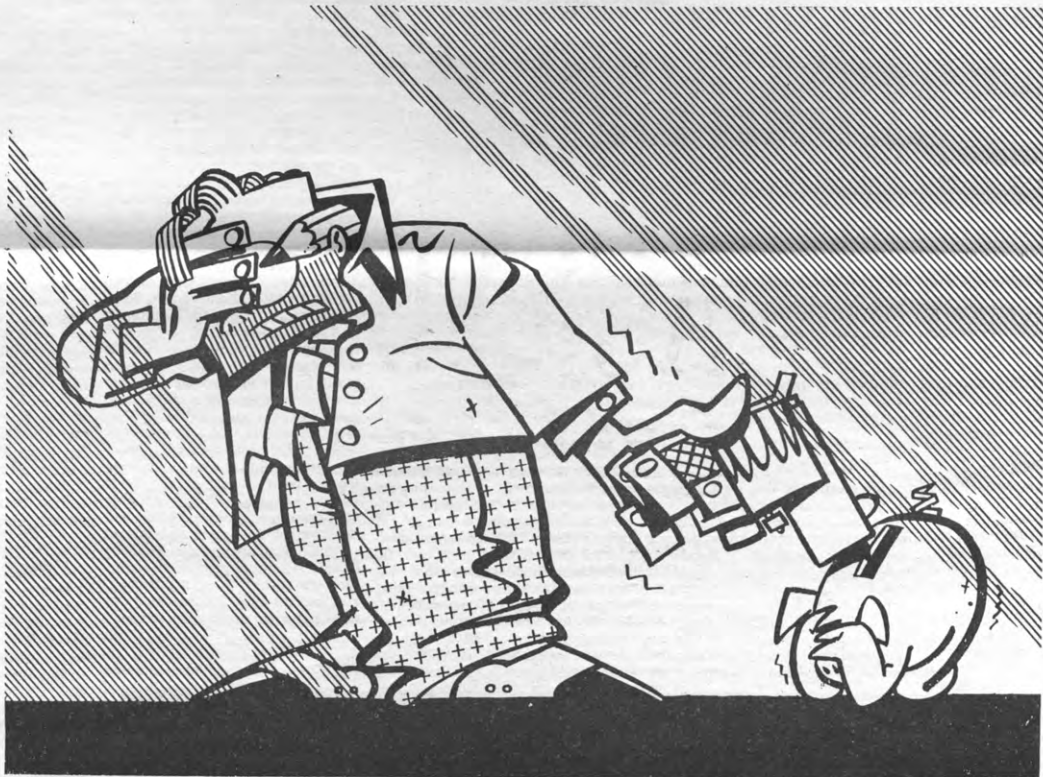
De optredens vinden plaats op de ijschaatsbaan zelf. Over het ijs wordt een plastic gespannen met daar bovenop houten paletten. Als het ijs smelt heeft men direct een 'wereldprimeur': het grootste waterbed op aarde. Voor het Smartlappenfestival

van Ekonomika is men overigens van plan om dezelfde zaal te gebruiken. Minder in het genre smartlappen maar meer onder het hoofdstuk stevige rock geklasseerd, zijn de groepen die 's avonds geprogrammeerd staan. Op de affiche vindt men Betty Goes Green, Mister Monk & His Mean Machine (de winnaar van het songfestival verleden jaar) en als hoofddakt The Scene.

Net als vorig jaar krijgen de bloedgevers korting op de toegangskaarten voor de avondoptredens. Ze betalen slechts 150 frank in tegenstelling met de 250 frank in voorverkoop en de 350 frank aan de kassa.

Huib Huysse

Niet doen !!!

ACCO heeft medelijden met je spaarvarken !

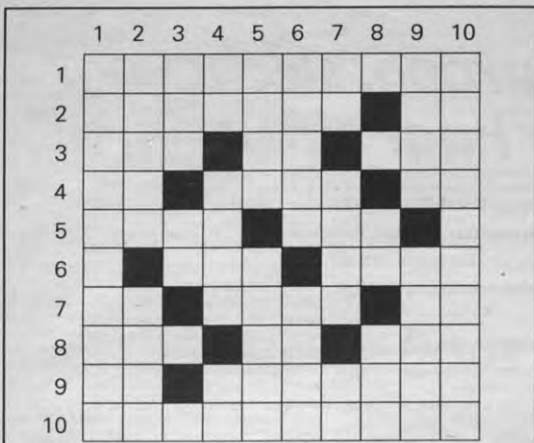
Waarom een kogel jagen door het gleufje van je spaarvarken? Er is nu eenmaal een alternatief : ACCO maakt zijn voordeelboeken nog voordeliger. Op honderden prachtige, ingebonden en in vierkleuren gedrukte, boeken biedt ACCO tot het einde van dit jaar ... 20 % korting.

(En wens je geen boeken, dan vind je in ACCO ook zeer mooie vulpenpen, fotoalbums, kaders, kalenders, wenskaarten en vele andere artikelen die de eindejaarsfeesten zo aangenaam maken).

VOORDEELBOEKEN : - 20 %

Horizontaal — 1 Europese stad 2 Onheilspellend — Watertje 3 Kleiding — Plant — Houdding 4 Pers. vzw. — Berg — Nummer 5 Zonderling idee — Een zekere 6 Vervoermiddel — Voormalige grootmacht 7 Post op een begroting — Onvriendelijk — Ludolfaans getal 8 Zoogdier — Voorzetsel — Kunst 9 Voorzetsel — Vlugschrift 10 Bezwinging.

Vertikaal — 1 Europees schilder 2 Russische rivier — Verfstof 3 Zoogdieren — Individualiteit 4 Tin — Vuur — Familied 5 Aangeschoten — Spaans riet 6 Bouwwal — Vertraagt 7 Kenteken van IJsland — Opening — Zangnoot 8 Boom — Koord 9 Mansnaam — Sierdek 10 Gevaarlijke vrouw.

Zoekertjes

- Mijn donkerblauwe duffelcoat (lichtblauw geruite binnenkant) met mijn bril, identiteitskaart en agenda werd van donderdag op vrijdag in de Shrink gestolen. Hij kan teruggebracht worden in de Shrink of naar de Carmelietenberg 3, bij Charlotte De Beukelaar.
- De Groenen zijn terug! Schuif bij voor een 'groene' babbel met de Agalev-studenten, dinsdag om half een in de zijzaal van Alma 2.
- Wie vond op ma. 23/11 mijn grijze sjaal in de Vesaliusstraat? Breng hem aub

naar Vesaliusstr. 25 (Yves). Beloning in natura!

- Woe. 16/12, fuif voor homo-, hetero-, bi- en asexuele mensen, in Albatros.
- Kaas- & wijnavond op 7 dec. in UP, Jan Stasstr. 2, inschrijven op onthaal (di. 20.00-23.00 u., J. Minckelerstr. 47C), tel. 20.06.06, of bij Stef, het Goede Spoor, jongerengroep voor homo's, lesbiennes en biseksuelen
- Op zoek naar een boeiend onderwerp voor je tesis, paper of seminariewerk ivm milieu, huisvesting, feminisme, ruimtelijke ordening of welzijnswerk? De Leuvense Wetenschapswinkel heeft iets voor jou! Naamsestr. 96, lok. 03.06, 20.54.41.
- Couterreelstichting vzw, homo- en les-

biennecentrum, Tiensevest 58, 23.63.27. Klub elke dag vanaf 21.00 u. Elke di. fuif Jongerenkafé (16-30) wo. vanaf 21.00 u.

- BB, met al dat gepieker is het reeds 05.30u geworden dus hak ik de knoop maar door: E6xD5. Bok.
- Repetitieko gezocht, eventueel tegen vergoeding. 29.53.47. (bij Herbert, na 18.30u) of kom eens langs: Karel Joris, Tiensestr. 215/4. Doen!
- Heeft iemand gezien wie de nacht van 26/11 in de OLV-straat (ter hoogte van de kerk) de linker kant van mijn Opel Astra heeft ingereden? Sabine, OLV-straat 14.

JO MEUWISSEN

Alle verhuur video-, klank- en lichtmateriaal voor seminaries, evenementen, optredens, fuiven en TD's

NIEUW: LCD - VIDEOPROJECTOREN
tel. 016/201.301

- Zoek je een mooi, ruim en rustig kot? Alle comfort - wekelijks gekuist. 29.50.03.
- Voelde je je ook zo bekocht toen onze eigenste rektor je in de 'kaste der afwijkingen' wou stoppen? Wil je deze en andere woede en angsten (vb vm het Vlaams Blok) uiten, dan kan dit elke dinsdag op het onthaal van de Roze Drempele/Het Labyrint, van 20.00-23.00 u. in de Minckelerstr. 47C (JAC), 20.06.06.
- Rudi J. en Manu B. zoeken vervoer terug (ev. ook heen) naar Leuven na het optreden van The Black Crowes (2/12 Deinzee), tegen vergoeding, Naamsestr. 37 of tel. 22.39.35 (Rudi).
- Te koop: Philips Midi Stereoeketen, 2 maand oud, weg wegens dubbel gebruik, laatste nieuw model, special design, dubbelkassetdeck, CD, tuner (FM/LW/MW), 5 bands equaliser, dolby, quartz clock, alarm... + 2 boxen (30 Watt) en Subwoofers, 19.000 fr. Lerkeveld (Waversebaan 220, Heverlee) Zuid 2, kamer 74.

- Gezocht: kaart 'Faith No More' 7 dec. Deinzee! Mechelsestr. 83.
- Dames, wij zijn maar met 45! Op wo. 2 dec. zullen alle knappe, intelligente en meest sexy mannelijke KUL-studenten hun schoonheid blootgeven. Kom genieten in The Eagles van al dat lekkers vanaf 22.30u!
- Wie wil mee naar Sugar op vr. 11/12, nog 1 kaart (550 fr) en 3 plaatsen op en af Gent (voor 250 fr wegens een benzinevervlindende oude Volvo). Karel Joris, Tiensestr. 215/4
- Typen tesis, verslagen, briefwisseling. Kris Rosselle, Naamsestr. 130, 20.70.77.
- Lesbiennecentrum vzw Labyrint organiseert regelmatig activiteiten en fuiven, geeft een krantje uit met daarin informatie over activiteiten in Leuven en Vlaanderen, en doet aan onthaal, Martelarenlaan 109, 3010 Kessel-Lo, 25.55.67.

KAFEE THEORIEEN

ELKE NACHT OM VIER UUR
KAYG IK HET WEER...

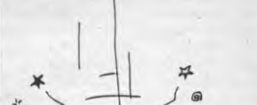
MIJN SPIRITUEEL MOMENT

DAN BEGRIP IK INEENS ALLES

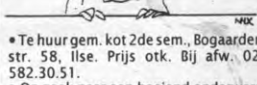
OH, IK ZIE HET DE OPLOSSING!

DE VRAAG HEB IK ECHTER NOOIT GEKEND

DE VRAAG HEB IK ECHTER NOOIT GEKEND

- Te huur gem. kot 2de sem., Bogaardenstr. 58, ilse. Prijs otk. Bij afw. 02/582.30.51.
- Op zoek naar een boeiend onderwerp voor je tesis, paper of seminariewerk ivm milieu, huisvesting, feminisme, ruimtelijke ordening of welzijnswerk? Misschien heeft de Leuvense Wetenschapswinkel iets voor jou! Naamsestr. 96, lok. 03.06, 20.54.41.

MAANDAG

- 00.15 u FILM 'Ultra' (It.), in het kader van het Interfakultair filmfestival, in Super City, toeg. 135/100 (500/400 voor 5 films), org. VRG, LBK, VTK ism Kultuurraad.
- 02.15 u FILM 'Little Vera' (USSR), in Super City, toeg. 135/100, org. VRG, LBK, VTK ism Kultuurraad.
- 21.00 u FILM 'JFK' (1991) van Oliver Stone over Amerika's betreurde president, in 't Stuc, toeg. 150/100.
- 21.00 u VERGADERING Milieuraad, in 't Stuc.
- 22.00 u FILM 'Hear my song' (GB), in Super City, toeg. 135/100, org. VRG, LBK, VTK ism Kultuurraad.

DINSDAG

- 00.00 u FILM 'Alambrado' (Argent.), in Super City, toeg. 135/100, org. VRG, LBK, VTK ism Kultuurraad.
- 02.00 u FILM 'Pelle, de veroveraar' (Zweden), in Super City, toeg. 135/100, org. VRG, LBK, VTK ism Kultuurraad.
- 17.15 u FILM 'Sacred rights', antropologische documentaire over Australië: dans, godsdienst, kolonialisme en burgerrechten, in PSI, org. studenten Antropologie mmv Prof. Devisch.
- 18.15 u FILM 'Prisoners of Paradise' van Isaac Anthony, over M. Mead en de Samoa: een kritische blik, in PSI, org. studenten Antropologie mmv Prof. Devisch.
- 20.00 u KONCERT 'Valleen en opstaan' van en met Rob De Nijs, in Stadsschouwburg, toeg. 300 tot 850, org. cc Romaanse Poort.
- 20.30 u FILM Duitse experimentele film 1, met een inleiding van Mathias Müller, komen aan bod: 'Continental Breakfast', 'Home Stories', 'Blue Moon' ea, in 't Stuc, toeg. 150/100.
- 22.00 u FILM 'Sister Act' (USA), in Super City, toeg. 135/100, org. VRG, LBK, VTK ism Kultuurraad.

WOENSDAG

- 00.00 u FILM 'Akira' (Japan), in Super City, toeg. 135/100, org. VRG, LBK, VTK ism Kultuurraad.
- 02.30 u FILM 'Tilai' (Burkina Faso), in Super City, toeg. 135/100, org. VRG, LBK, VTK ism Kultuurraad.
- 04.15 u FILM 'Het Rode Korenveld' (China), in Super City, toeg. 135/100, org. VRG, LBK, VTK ism Kultuurraad.
- 06.00 u FILM Filmontbijt, in Super City, toeg. gratis, org. VRG, LBK, VTK ism Kultuurraad.
- 13.00 u KONCERT Een uur Kul-uur, 'Compatriota', Zuidamerikaanse ritmes door het duo Jean Masondo en Paul Bessemans, in UZ Gasthuisberg (hal van Onderwijs en Navorsing), toeg. gratis, org. Kultuurcommissie.
- 18.00 u LEZING 'Nieuwe Samenwerkingsvormen met de Centraal- en Oosteuropese landen', door C. Verbeeck (Janssen Pharmaceutical), in MSI, toeg. 300, org. Leuven Instituut voor Centraal- en Oosteuropese Studies.
- 20.15 u LEZING 'Demokratie en mensenrechten', filosofische conferentie, in HIW, org. Hoger Instituut voor Wijsbegeerte.
- 20.30 u FILM Duitse experimentele film II: enkele tendenzen, met 'Negative Man', 'Gerda', 'Le Dauphin', 'On the Balance' ea, in 't Stuc, toeg. 150/100.
- 22.00 u FILM 'Minder dood dan de anderen' (België), in Super City, toeg. 135/100, org. VRG, LBK, VTK ism Kultuurraad.
- 22.00 u KONCERT Jaarkoncert met het kwartet van de Amerikaanse zangeres Lorie Otto, in Tirnanog (eks-Cambridge Arms), La-deuzeplein 26, toeg. gratis.

AGENDA valuas

door Maud Vermeire

DONDERDAG

- 20.00 u DISKUSSIE Werkgroep Groene Filosofie discussieert rond ideeën van Murray Bookchin met Digger (Amerikaanse Eko-Anarchist), in 's Meiersstraat 5.
- 20.00 u VOORDRACHT 'Kartonnen dozen' door Tom Lanoye, in aud. Minnepoort.
- 20.30 u DANS 'Blancs 2', Koreografische productie met Bert Van Corp en danseres/aktrice Isabelle Dumont, in 't Stuc, Soetezaal.
- 20.30 u DEBAT Tussen Jean-Pierre Van Rossem en Gerolf Annemans, moderator Jan Van Rompaey, in Grote Aula, Hogeschoolplein, toeg. 150 (vkw), org. BNT-events.
- 20.30 u KONCERT 'Vier op een rij', blokfluitkwartet, met Spaanse en Engelse renaissancemuziek, in Kapel Kadoc, Vlamingenstr. 39, toeg. 300/250 voor studenten, org. vzw De Naamloze Vlakke.
- 20.30 u MUZIEK Andy Irvine en Rens Vande Zalm, in Zaal Wiedts'z, Vandenbemptaan (Heverlee), toeg. 250/200/150, org. Folk Podium vzw.

ALFA

01/12 om 20.30 u: Presidiumvergadering, in Fak L&W (Permanente).

EOOS

01/12 om 19.00 u: Minivoetbal dames LBK-Eoos, in Sportkot. 01/12 om 20.00 u: Minivoetbal dames Eoos-Ekonomika. 02/12 om 19.30 u: Fawty Towers, in MSI 03.18. 02/12 om 20.00 u: Bowling, in Sportkot. 02/12 om 22.00 u: Volleybal dames VRG-Eoos.

LOGOPEDIE

02/12 om 22.30 u: Fuif, in Eagles.

PSYCHOLOGIE

02/12: Gratis vaten van Kring, in Shrink. 02/12 om 20.00 u: Kringvergadering, in 00.14. 03/12 om 20.30 u: 'Niks te doen', in Shrink. 07/12: Kerstkantus. 08/12 om 20.30 u: Optreden van de Chop Choy Shaggies, in Shrink.

20.30 u VIDEO 'Travelogue 4, Coming from the wrong side' van Stefaan Decostere, documentaire over het Canadese stadje Banff en de omliggende Rocky Mountains waarbij de toeristische exploitatie van de natuur en de traditionele indianenkultuur in beeld wordt gebracht, in 't Stuc, toeg. 150/100.

VRIJDAG

- 22.00 u FUIF Scorpio fuift, in zaal Corso, org. radio Scorpio.
- 18.00 u KONCERT Sinterklaaskoncert op de universiteitsbeiaard door Luc Rombouts, Ladeuzeplein, org. KU Leuven.
- 20.00 u EKSPOSITIE 'Dirk Barrez zegt Ne', opening kantoententstelling over ontwikkelingsamenwerking, in cc Oratorienhof, org. Masereelfonds ism Derde Wereld-Raad Leuven.
- 20.30 u VIDEO 'Travelogue 4, Coming from the wrong side' van Stefaan Decostere, in 't Stuc, toeg. 150/100.

ZONDAG

- 11.00 u KONCERT 'Petrosjka en Co', Russische verhalen door jonge piano-virtuozen, met muziek van Stravinski, Prokofiev, Skriabin, Kabalevski ea, in aud. Minnepoort, toeg. 150/100, org. cc Romaanse Poort.
- 15.00 u INFO 'Madame de Malvoisin verwacht...', geleid bezoek over de leef- en eetgewoonten tussen 1550 en 1650, in Stedelijk Museum, toeg. 50, org. Leuvense Gidsenbond.
- 15.00 u TEATER 'Hendrik de Vijfde' door Het Gevolg, in aud. Minnepoort.
- 16.30 u TEATER 'In Ascense', teaterkeltzeling door Bart Meuleman, in Hotel Industrie (tgo station), toeg. 120.

MAANDAG

- 20.00 u TEATER 'Ola Pola' door EAT, in Stadsschouwburg.
- 21.00 u FILM 'Une partie de Campagne' (1936) van Jean Renoir naar het werk van Guy de Maupassant, 'Nicht Versohnt, oder es hilft nur Gewalt, wo Gewalt herrscht' (1965) van Jean-Marie Straub naar Heinrich Boll, in 't Stuc, toeg. 150/100.

VTK

30/11 om 13.00 u: Verkoop filmpassen/broodjes, in RC. 03/11 om 20.30 u: Vergadering half-time, in Salonneke. 01/12 om 10.00 u: Compir, in Kasteel. 01/12 om 19.30 u: Repetitie blazers, in Lerkeveld. 01/12 om 20.45 u: Repetitie strijkers, in Lerkeveld. 02/12 om 10.00 u: Compir, in Kasteel. 02/12 om 19.00 u: Eksterne, in RC. 02/12 om 20.00 u: Caraïbische Avond, in Flap. 02/12 om 20.00 u: Repetitie fluiten, in Kasteel. 03/12 om 20.00 u: Generale repetitie koor en orkest, in Kerk. 03/12 om 22.00 u: Kandidaturen-td, in Albatros. 07/12 om 20.00 u: Begijnhofconcert, Watermuseumsite (Haendel), Orgelmuziek (Bach en Mendelssohn), in St-Jan de Doperkerk, Groot Begijnhof, int. gratis.

WINA

30/11 om 16.15 u: Doop, in RC. 03/11 om 22.00 u: Doop-td, in Albatros. 01/12 om 20.00 u: Praesidiumvergadering, in Wina-kelder. 02/12 om 22.00 u: Top 50-bar, in RC. 03/12 om 20.00 u: Kantus, in RC.

"Thatcher was slecht voor Europa, slecht voor Engeland en zelfs slecht voor haar eigen partij"

Charles Palliser werd na het verschijnen van zijn monumentale debuutroman 'De Quincunx' in 1990 prompt gebombardeerd tot de nieuwe Eco. Onlangs was hij voor een lezing uitgenodigd door het departement Engelse literatuur van de KU Leuven. Veto sprak met hem over de mentale verschillen tussen Engeland en het Continent.

Palliser werd geboren in de Verenigde Staten maar bracht het grootste deel van zijn leven door in Europa, in Zwitserland en Engeland. Nadat hij aan de universiteit van Glasgow een professoraat bekleed had, besloot hij zich volledig te wijden aan het schrijverschap. Twaalf jaar deed hij over 'De Quincunx', een zowel in stilistisch opzicht als wat betreft de omvang Dickensiaanse roman over de erfenis van John Huffam. De Viktoriase maatschappij die hij beschrijft fungeert als een metafoor voor het Engeland dat zijn hoofd buigt voor het regime van Thatcher en haar Tories. Het boek kreeg een enorme weerklank in de Engelse en internationale kritiek. 'De Quincunx' werd een bestseller. Palliser's volgende boek, 'De Sensationist', werd een stuk minder entoesiast onthaald door de kritici. Een derde en vierde boek staan op stapel.

Veto: Wars van het eng-nationalistische denken dat over Europa heerst, lijken in de Engelse literatuur die auteurs het meest succesvol die andere culturen in zich assimileren, 'the other voice'. Heeft die evolutie een vaste basis?

Palliser: «Ik denk niet dat de 'other voices' momenteel in het centrum van het literaire systeem zitten en ik betwijfel of ze dat in de toekomst ooit zullen doen. Op dit ogenblik lijkt het alsof de dienst uitgemaakt wordt door buitenlandse auteurs. Er zijn bijvoorbeeld bijna geen belangrijke native Canadese schrijvers. Toch lijken de buitenlandse Canadese en Canadese cultuur vlot te assimileren. Michael Ondaatje, die vorige maand de belangrijke Booker prize won, is daar een goed voorbeeld van. Die is Canadese dan de mouties. Maar voor de literatuur in Engeland gaat dat niet helemaal op. Daar zijn er duidelijk nog een heleboel native schrijvers die significante literatuur produceren. De onlangs overleden Angela Carter was zo iemand, en ook Martin Amis — die volgens mij duidelijk getalenteerder is dan zijn vader Kingsley — is bezig een oeuvre te creëren dat getuigt van grote inventiviteit en originaliteit. De Engelse buitenlanders, zoals Rushdie en Ishiguro, zijn niet zo buitenlands als hun namen wel lijken.»

«Een tendens die hiermee samenhangt is de groeiende literaire activiteit van groepen die in het verleden gemakkelijk als marginaal en als minderheden beschouwd werden. De feministen zitten bij het sterk bloeiende Virago, de homobeweging verenigt zich rond Gay Man's Press en Pink Press. Als je in dat soort categorieën blijft opdelen, kun je bijna besluiten dat de groep blanke mannelijke schrijvers een minderheidsgroep is.»

«Er komt de laatste jaren ook een literaire beweging op gang vanuit Ierland en Schotland. Je zou dus inderdaad kunnen stellen dat het hart van de Engelse literatuur zich uit Londen aan het verwijderen is en zich naar de meer perifere gebieden van het Verenigd Koninkrijk verplaatst. Desondanks geloof ik dat de Londense kern zal overleven.»

Belet

Veto: Is het waar dat vrouwen nu pas opnieuw op een prominente manier naar voren treden in de Engelse literatuur? In vorige eeuwen waren het toch vrouwen als Jane Austen, George Eliot of de Brontë's die voor grote meesterwerken zorgden.

Palliser: «Er zijn ook voor de jaren '80 heel wat belangrijke Engelse schrijfsters geweest. Als je in de jaren '60 zou gevraagd hebben wie de belangrijkste schrijver was, zou Doris Lessing waarschijnlijk het hoogst scoren. Door haar matigere recente werk is ze wat uit de belangstelling verdwenen. Hetzelfde geldt voor Iris Murdoch en Muriel Spark. Het natuurlijk zo dat juist uitgeverijen als Virago, Pandora of Woman's Press het schrijven door vrouwen erg sterk stimuleren en dat ten gevolge daarvan de vrouwelijke auteurs ook een hernieuwd zelfvertrouwen gekregen hebben.»

Veto: Is er momenteel geen tendens om meer filosofisch geïnspireerde romans te schrijven en niet langer het epische aspect te laten overheersen?

Palliser: «Er zijn de laatste jaren nog een aantal pogingen geweest om ambitieuze, allesomvattende romans te schrijven. Byatts 'Possession' is daar een voorbeeld van, en mijn eigen 'Quincunx' misschien ook. Maar globaal bekeken is het zo dat schrijvers kortere boeken schrijven. De interessantste schrijvers zitten in deze categorie. Ze schrijven kortere boeken maar gaan wel dieper in op een duidelijk afgebakend onderwerp. Ishiguro schrijft vrij korte boeken en Julian Barnes ook. Er is een groeiend ongelof in de filosofische mogelijkheden van de roman om grote sociale ontwikkelingen over een grote periode te vatten en te analyseren. Momenteel

beperkt men zich tot het maken van schetsen en probeert men niet langer magistrale, overweldigende schilderijen te maken. Ikzelf zou graag bewijzen dat dat nog wel mogelijk is — ik schreef 'De Quincunx' trouwens voor een groot deel vanuit die motivatie.»

Veto: Er wordt vaak gesproken over de speciale positie van de Engelse boekenmarkt. Is die werkelijk zoveel succesvoller en wordt er in Engeland echt zoveel meer gelezen dan in de rest van Europa?

Palliser: «Ik dacht altijd dat er net in België en Nederland veel meer aandacht was voor het boek, maar de twee uur die de openbare omroep per maand aan literatuur besteedt, lijken me toch wel erg weinig. In Groot-Brittannië zitten we met het fenomeen van de Waterstone's-boekhandels, die de boekenverkoop op een erg commerciële en attractieve manier aanpakken. Dat is op zich niet slecht, maar een aantal auteurs, die minder toegankelijk schrijven en bijgevolg minder vlot verkopen, worden door hen geweerd. Op die manier zou een Waterstone's-monopolie de boekenmarkt verarmen. Het gevaar bestaat dat je eindigt met een yuppie-literatuur waarin er voor bijvoorbeeld een nieuwe Joyce helemaal geen plaats zou zijn. Toch ben ik niet al te pessimistisch: het schrijven van boeken is te fundamenteel menselijk om door dat soort externe factoren belet te worden.»

Chaotisch

Veto: Wordt de Engelse literatuur niet minder eksklusief Engels, in die zin dat de schrijvers zich meer en meer ook op het Europese continent richten?

Palliser: «Dat is zeker zo voor een aantal auteurs. Julian Barnes bijvoorbeeld is erg populair in Frankrijk, al zal het Franse chauvinisme daar een belangrijke rol in spelen. Een van Barnes' bekendste boeken gaat immers over een van de grootste Franse schrijvers, Flaubert. Maar ook in het algemeen behandelen de momenteel geschreven Engelse romans steeds minder eksklusief Engelse thema's en onderwerpen.»

«Toch zijn er nog tegenbeelden. Mensen als Peter Ackroyd behandelen juist wel die typisch Engelse kwesties. Ackroyd zelf probeert in zijn boeken een soort Englishness vast te leggen. Zijn nieuwste boek is een merkwaardig patriottische, sentimentele verheerlijking van de Britse cultuur. Maar op die manier heeft hij zichzelf in een doodlopend straatje geschreven. Het wordt heel moeilijk voor hem om nog te evolveren. Net op dit moment wordt Engeland trouwens ook in de realiteit verbonden met het Europese vasteland door de kanaaltunnel. Binnenkort

zal het mogelijk worden zonder water te zien van Londen naar Parijs te rijden.»

Veto: Is Engeland mentaal klaar voor die aansluiting bij de rest van Europa of om deel uit te maken van de Europese Gemeenschap?

Palliser: «Nee, volgens mij zal de integratie in Europa een enorme uitdaging zijn die enorme schokken met zich mee zal brengen. Dat gebeurt trouwens nu al. In het debat over het verdrag van Maastricht steunen veel Tories hun eigen partij niet langer. Dat is iets unieks. Vroeger kon de partij haar parlementsleden bij wijze van spreken vragen uit het raam te springen en ze zouden het zonder protesteren gedaan hebben. Ook de tunnel speelt hier een grote rol in, zij het op een meer onbewust niveau. De Engelsen moeten leren leven met het besef dat Engeland geen echt eiland meer is en daar zullen ze het nog wel een tijdje moeilijk mee hebben.»

Instinkt

Veto: Zit het vertrek van Margaret Thatcher daar voor iets tussen? Toen zij aan de macht was, leek zij toch konstant haar achterban onder controle te hebben.

Palliser: «Thatcher had natuurlijk een enorm politiek gewicht. Zij en Churchill waren duidelijk de belangrijkste Engelse politici van deze eeuw. Ze heeft maar liefst vier opeenvolgende algemene verkiezingen gewonnen en daardoor weegt haar invloed ook na haar vertrek nog zeer zwaar op het Engelse politieke bestel. Haar populariteit heeft trouwens te maken met een algemeen politiek-maatschappelijk probleem. Steeds als er een politiek leider verschijnt die recht-door-zeer gaat, een groot geloof in zichzelf en zijn visie heeft en die daarbinnen nog overtuigd nationalist is, zijn mensen snel geneigd om 'ja' te zeggen en zo iemand bijna onvoorwaardelijk te steunen. De Engelsen, en ook de mensen die normaal voor Labour stemden, voelden dat Thatcher zou vechten voor de rechten van het Verenigd Koninkrijk. Thatchers populariteit was vooral gebaseerd op haar appel op het nationalistische Engelse instinkt.»

«Toch heeft haar politiek beleid Engeland sterk geschaad. Zeker de kijk die Europa op Engeland heeft, is tijdens haar ambtsperiode op een heel negatieve manier veranderd. Nu ze weg is, begint de omvang van de schade die ze berokkend heeft pas echt tot ons door te dringen. Zelfs de chaotische toestanden binnen de Conservatieve Partij zijn in hoge mate een gevolg van de Thatcher-jaren. Thatcher was slecht voor

Europa, slecht voor Engeland en zelfs slecht voor haar eigen partij.»

Veto: Ondanks Thatchers sterke greep op de situatie waren er in de jaren '80 een aantal grote rassensrellen in Engeland. Ook in de rest van Europa steekt het racisme de kop op. Net nu migranten als Rushdie of Ishiguro zich integreren in de Engelse literatuur komt er een tegenbeweging op gang, gericht op het uitzuiveren van de eigen cultuur en het uitdrijven van deze migranten. Is die toestand niet zorgwekkend?

Palliser: «Zorgwekkend mag het misschien wel genoemd worden maar echt alarmerend vind ik die situatie toch niet. Het kan inderdaad niet ontkennd worden en het mag zeker niet uit het oog verloren worden dat het fascisme in Duitsland wel steeds meer aanhang vindt, maar over het algemeen houdt het democratisch systeem erg goed stand. Als je kijkt naar de gigantische problemen waarmee Duitsland gekonfronteerd wordt — het samensmelten van twee landen met een totaal verschillende politieke achtergrond, waarvan er één economisch op de knieën zit, met daar bovenop nog eens een massa immigrerende vluchtelingen — dan bewijst dat standhouden toch juist de grote kracht die het democratische systeem blijkbaar nog heeft.»

«Ook voor Engeland geldt dat. Er zijn inderdaad rassensrellen geweest in de jaren '80. Maar wat mij vooral opvalt is dat de Engelse maatschappij die reellen eigenlijk merkwaardig goed heeft opgevangen en verteerd. Ook in de jaren '50 waren er rassensrellen, maar die eskaerden en waren uiteindelijk veel ernstiger dan de laatste. Daarom ook lijkt jullie Vlaams Blok mij een veel gevaarlijker fenomeen. Jullie worden volgens mij op een veel minder heftige manier met al die problemen gekonfronteerd.»

Knieën

Veto: U heeft nog nooit een van de echt belangrijke literaire prijzen gewonnen. Vindt u dat een zegen of een vloek?

Palliser: «Ik vind de praktijk van het uitreiken van literaire prijzen een beetje vulgair en gek, en toch weer goed. Er wordt altijd een hele hype gekreëerd en de situatie wordt totaal opgeblazen, maar het werkt tegelijk ook veel publieke interesse op en kan zo mensen in contact brengen met literatuur. Zelf heb ik inderdaad nog geen echt grote prijzen gewonnen maar of ik daar echt rouwig om moet zijn weet ik niet. Kijk bijvoorbeeld naar Ben Okri, die de Booker Prize won toen hij 31 was. Zijn volgende boeken zullen steeds met zijn bekroneerde werk vergeleken worden en er wordt een enorme druk op hem gelegd om te bevestigen. Anderzijds is zo'n prijs financieel natuurlijk enorm interessant.»

Tom Dams
Jeroen Overstijns

"Vroeger kon de partij haar parlementsleden bij wijze van spreken vragen uit het raam te springen en ze zouden het zonder protesteren gedaan hebben." (foto Rob Stevens)